Բ՛ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 590 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28–10 24 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎ՛ 1316 28 ԷՅԼՈՒԼ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 590

"بوزانتيون"
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته، صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سی ۲۳-۲۵ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՅՔ ԵՒ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆՔ

ՊՈԼՍԻ ԵՒ ՏՓՂԻՍԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐՆԵՐԸ

Ամէն անգամ որ լրագիրը ձեռքս առնեմ, յօդուածը կարդալէս առաջ աչքս ստորագրութիւնը կ'փնտռէ, և երբ սիրած մէկ անունս է յօդուածին հեղինակը, սրտի բերկրութեամբ, տաք հաճութեամբ մը կ'կարդամ գրուածը։ Կեդրոնին հեռաւորութիւնն ալ աւելի կ'մօտեցնէ քեզ գրողին հետ. ժամանակ մը, կարդացածիդ տպաւորութեամբը կ'ապրիս, մտածումներդ անոր կ'յարմարցնես, կ'մոռնաս քեզ բաժնող անջրպետը, և սրտով ու մտքով մտերմացած կ'համարիս ինքզինքդ համակրելի ստորագրութեանն հետ։ Բայց երբ իբր անսպասելի նորութիւն մը, իբր անակնկալ մը կ'կարդաս անուն մը, որուն յիշատակը միշտ քանդակուած էր լուսաշող տողերով մտքիդ վրայ, և որ կ'կարծէիր թաղուած լինիլ քաղաքակիրթ աշխարհի մէկ անկիւնը, հեռի ամէն ակնարկներէ, գրեթէ հետքը կորսուած. յանկարծ այդ գուրգուրուած անուան վերերեւումն ազդեց վրաս այն տպաւորութիւնն որ երկար ատեն կորսուած սիրական անձիդ ներկայութիւնը կ'ներգործէ։ Եղիան այն դիւթիչ մոգութիւնն ունէր իրեն մօտեցողներուն որ տարիներու գլորումը, տեղւոյն հեռաւորութիւնը, երկարատեւ լռութիւնը չէին կրցած չէզոքացնել այդ մոգիչ գաւազանին հեզուկը։ Ինչո՞վ էր Եղիան մեզ գրաւել. ինչո՞ւ համար ամէն տեղ, ամէն անկիւն մեր հեռաւոր մաղթանքները կ'ուղղուէին այդ վշտահար սրտին, այդ դիւրազգած հոգւոյն, որ զեփիւռին թեթեւ հծծիւնէն իսկ կ'թրթռար։ Եղիայի ճակտին չուրջը վառող լուսոյ կանթեղը, որ փայփլուն լուսապսակ մը ջօրինէր էր իր լայն ճակտին վայել, անոր անխարդախ անուշ նայուածքն որ միթթիք անդրաշխարհային ինչ մ'ունէր. ձայնին գաղն, մեղմ ոլորումը, բառերուն ծանր և կշռուած արտաբերումը, արտայայտած զգացումներուն նրբութիւնն, անսեթեւեթ, անյաւակնոտ շարժումներն իրեն կ'կապէին, կ'յափշտակէին մեր երեւակայութիւնը։ Բոլորն իրեն համար համակրողներ էին, զինքը սիրողներ. թշնամի չունէր ան, թէպէտ շատերն իրեն թշնամի կ'երեւակայէր։ Յանկարծ այդ խռեալով մռմռացած անուշ դէմքն աներեւութացաւ մեր հորիզոնէն։ Կ'հարցնէինք իրարու «Ո՞ւր է Եղիան»։ Ամէնն իր ուզածն և լածը կ'ըսէր, բայց ամէնն ալ տխուր էին անոր համար. կ'ցաւէինք, կ'կարեկցէինք եւ հեռուէն հեռու կ'ուղարկէինք մեր մաղթանքները։ Մեր խղճերը կարծես ունեցան իրենց արդիւնքը. Գրասէր Ատոմ ի դարձին Եւրոպայէ, Բիւզանդիոնի մէջ կ'երեւայ հրապարակին վրայ նոյն մրմունջներու ներդաշնակ տողերով, նոյն գանձերով որ լի ափերով կ'սփռէ, կ'տարածէ մեր սովալլուկ գրականութեան վրայ։ Իղական սեւն ո՛րքան հրճուեցաւ արդեօք, երբ կարդաց կէս մը կին գրողի յատկանիշն ունեցող դիւրավառ, քմածին, ճոխերանգ քերթողն, որ իր վանական լռութիւնը խզելով, կուգայ մեզ իր դրչի լուսաշող խազերովը, տողերուն համաչափ, համաձեւ ներդաշնակութիւնով, մոռցնել մեր արձակուռնակ կեանքի տաղտուկ միօրինակութիւնը, քիչ մը վերացնել մեր ցամաք երեւակայութիւնն, յիշեցնել մեզ անիրական, քաղցր, դաշնակայինը։ Անկից ի վեր շատ օրեր անցան, շատ փոփոխութիւններ կրեցինք. չուրջերնիս տեսանք չոր ու ցերկ իրականութիւնը։ Հոս, Կովկասի մէջ մանաւանդ այդ Դրական վիճակը կեանքի ամէն ճիւղերուն մէջ, գրականութեան ամէն տարրերուն մէջ այնքան զօրաւոր կ'տիրէ որ սոնձկայնօք կ'փնտռեմ ճաշակաւորը, գեղեցիկը, երեւակայականը և այդ կը գտնեմ գոնէ աստիճան մը Պոլսական թերթերու մէջ, ուր հիմայ ա՛լ աւելի պէսպիսութիւն, ալ աւելի կեանքի զանազան կողմերուն ըմբռնումը կը տիրէ։ Կովկասահայք կ'ծիծաղին մեր գրականութեան վրայ, կ'հեգնեն մեր թերթերը, դատարկ, պարապ խօսքերով լեցուած սիւնակներ են կ'ըսեն։ Չեն կարդար, չեն սիրեր ինչ որ կուգայ Պոլսէն։ Պոլսոյ գրողներուն հազիւ մէկ հարիւրորդը կը ճանչեն և զարմանալի չէ՞ երբ Եղիայի և ուրիշներու անունները անծանօթ են իրենց։

Լոյս հանդէսը նոր լոյս էր տեսած. տեղական թերթի մը մէջ, կարճ տողերով հարկ համարած էի ծանօթացնել այդ նոր հանդէսն, և այդ առթիւ մեր աշխարհաբարի մասին քիչ մը տեղեկութիւն տալ և մեր լաւագոյն աշխարհաբար գործածողներու, գլխաւորաբար Եղիայի մասին նուիրած էի մասնաւորաբար քանի մը տողեր։ Ոմանք զարմացմամբ կարդացեր էին իմ յայտարարութիւններս, ոմանք ալ քիչ մը հեգնօրէն, և շատ քիչեր ընդունէր էին իբր ճշմարիտ Հոսհոսի մը գրուածքը։ Քանի մը օր վերջը Տփղիսի Զէճէ Սովի, Ինտելիգենտներու այդ համախմբավայրը, Բեռլայի «Լիւքսեմպուրկ»ը նստած էի ծանօթ պոլսահայ բարեկամի մը հետ։ Բարեկամս Ինտելիգենտներու խմբին ներկայացուց զիս։ Ամէնքը մէկէն միաբերան սկսան, ինչպէս Կովկասահայոց սովորութիւնն է երբ մեզմէ մէկը տեսնեն, հարցումներով ողողել ազգային, գրական, տնտեսական խնդիրներու մասին, և երբեմն ամէնէն անհեթեթ հարցումներ ուղղել, ինչպէս. «Պոլսոյ մէջ դպրոց ունի՞ք, երաժշտութիւն ունի՞ք, կանայք առանձի՞ն թէ միասին կ'ապրին» են։ Բնական է, այսպիսի հարցումներուն ծիծաղը կ'ըլլայ մեր պատասխանը։ Զէճէ Սովի Ինտելիգենտները այսպիսի միամիտներէ չէին։ Անոնց մէջ կային Պոլիսը, Եւրոպան այցելողներ, մամուլի ներկայացուցիչներ, մեր կեանքին վրայ քիչ շատ տեղեկութիւն ունեցողներ։ Անոնք որ Պոլիս 48 ժամ մնացեր կամ անկից անցեր են, ալ աւելի յոխորտ են, ձայներնին ալ աւելի կը բարձրացնեն, աւելի բացարձակ են իրենց կարծիքնուն մէջ։ Իմ ներկայութիւնս ամէնուն առիթ տուաւ մեր մասին գիտցածը չգիտցածը դուրս թափել, այլանդակ գաղափարներ յայտնել, մեր գրողներուն, մեր լեզուին չհաւնիլ և միայն իրենցը տեսնել, իրենցը գովել։ Մէկը որ խմբագիր մ'էր թերթի մը, կը պոռար երկու բաժակ գարեջուր պարպելէն ետքը. «Ըսէք, խնդրեմ, Պարոնեանէ դուրս Պոլիսը ի՞նչ գրագէտ, ի՞նչ գրող արտադրել է։» Խեղճը եթէ գիտնար որ Պարոնեան իրօք Պոլսեցի չէ, ալ աւելի պիտի պոռար և հպարտ ժպիտով մը գարեջուրին թասը սեւ պեխերուն վրայ դեռ նստած, պիտի ուռենար Կովկասահայոց ուռուցիկ գոհունակութեամբը։ Այդ սխալը վեր առնող ալ չկար։ «Եղիան ո՞վ է, ի՞նչ է գրեր, ո՞ւր են իր գործերը։ Պոլսեցիքդ այդպէս էք, երկու տող բան կ'գրէք եւ մէյ մ'ալ իբր գրող կ'հռչակէք ինքզինքնիդ ամբողջ աշխարհի։ Սա Դուրեանի քննական ուսումնասիրութիւնն ըսող ի՞նչ դատարկ բաներ գրեր է, ի՞նչ բաներ գտեր է այդ անծանօթ հեղինակին մէջ, ի՞նչ խոշոր խոշոր բառեր, որոնք ֆրանսական գրքէ մը անպատճառ ընդօրինակած և եկեր է խեղճ Պոլսեցիներուն կլլեցնել։» Եղիա անծանօ՞թ, Դուրեան անծանօթ հեղինա՞կ..., ի՞նչ կարող էի պատասխանել այս աստիճան մեծամտութեան, այդ աստիճան տգիտութեան։ Գիտէի փորձով թէ վիճաբանութիւնն օգուտ չունի հոն ուր կուսակցական ոգին այնքան զօրաւոր բոյն է դրեր։ Եւ դեռ վերջերս Պոլսահայի մը կարծիքը Տփղիսեցոց և Կովկասահայոց մասին, որ Պոլսոյ թերթի մը մէջ լոյս տեսած էր. տեղական լրագրոյ մը մէջ այնքան հեգնական և վիրաւորական կերպով պատասխանուեցաւ որ անգամ մ'ալ ցոյց տուաւ թէ բաժանողական ձգտումն օրէ օր ա՛լ աւելի ընդարձակելու վրայ է, և իրարու աշխարհաբարն հասկնալու յոյս ունենալու չենք, որքան մամուլը չարունակէ իր պայքարն և ընթերցողները պահէ այդ հակառակ տրամադրութեան մէջ։ Ուրիշ ինտելիգենտ մը կ'ըսէր աւելի մաքուր հայերէնով մը. «Իրաւ է կ'սիրեմ ձեր լեզուն որ ուսումնասիրելու առիթ ունեցայ երբ Բարիզ ուսանող էի, և ուր շատ մը Պոլսահայ երիտասարդներու հետ միասին կ'ապրէի. բայց բան մը կայ որ չկրցայ դիւրաւ մարսել և որ կ'երեւի ձեր ընդհանուր յատկանիշն է. ամէն բան խոշորցնել. փայլուն բառեր ունիք ուզածնուդ պէս նկարագրելու, զարդարելու ամենաչնչին կամ սովորական դէպքը կամ անձը. գովասանքէ շատ կ'ախորժիք և չէք խնայեր իրարու շռայլելէ. այնպէս որ գովասանքն իր բուն արժէքը կորսնցուցած է և պակաս անքաղաքավարութիւն կ'համարէք. ձեր գրականութեան մէջն ալ նոյնն էք, կ'սիրէք մեծցնել, ուռեցնել, ածականներ կը շռէք իրարու ետեւէ, նոր բառեր կ'առեղծէք, իրական ըլլալ կ'ուզէք երբեմն և միւս ծայրայեղութեան մէջ կ'իյնաք։ Պոլսոյ գրողները բաւական կարդացած եմ և հիացած եմ շատ անգամ բառեր չինելու ձեր ընդունակութեանը վրայ։» Երիտասարդը բաւական ուղիղ զննութիւններ ըրեր է մեր մասին, բայց զարմանալին այն է որ չէ տեսեր և ընդհանրապէս չեն տեսներ այն թերութիւնն որ իրենք ալ մեզմէ ոչ պակաս ունին. ինքնավստահութեան, փառասիրութեան մեծամեծնչիկ ցանկութիւնն որով ամէն դասակարգ վարակուած է. ամէնն ալ իր ըսը կ'գովէ, իր գաղափարներուն անխախտութիւնը կ'դաւանի. մեզ կը թաղունք որ ուրիշները մեզ գովեն. բայց ատոնք համբերութիւն չունին և իրենք զիրենք կ'գովաբանեն. օրինակ այն վիպագիրն որ սա տեսակ յայտարարութիւն մը տուեր է. «... Դժ վէպս պատրաստ է, տպագրութեան ծախքերուն մասնակցիլ ուզողներ ուղղակի ինձ դիմեն։» Այսպիսի յաւակնոտ յայտարարութիւն մը կարծեմ մեզմէ ոչ ոք պիտի համարձակէր հրատարակութեան յանձնելու. հոս շատ բնական բան մը կ'երեւի, և հեղինակն իր ռեքլամը կանխաւ ինք կ'ընէ։ Տփղիսի ինտելիգենտները դեռ շատ ու երկար ճառեցին իրենց ու մեր սխալմունքներուն վրայ. գլուխներն արդէն տաքցած կախէթի զօրաւոր գինիէն որ գարեջուրին էր յաջորդեր, մեր գիտուններն սկսան սկզբունքի խնդիրներու վրայ վիճաբանիլ, եւրոպական ամէն մեթոտներն իրար խառնեցին. մամուլը, դպրոցը, ժողովուրդն իրարու հետ չփոթեցին. և երբ մեկնեցայ, գլուխս լի էր անվերջ, անկապ խօսքերով։ Հիմակ որ թերթը ձեռքս առած կրկին և կրկին կ'կարդայի Գրասէր Ատոմի Պոէզին, յիշողութիւնս տարաւ ինձ հեռուները, Զէճէ Սովի երեկոյն, և անգամ մ'ալ յիշեցի ափսոսանօք իրարու նկատմամբ ունեցած մեր տգիտութիւնը, մանաւանդ այն յաջողկոտ նախանձն որ հոս կ'տիրէ դէպ ինչ որ լաւ է և ընտիր Պոլսահայոց մէջ։ Խորթ զաւակներ ենք։ Սահմանուած ենք մտքով և սրտով հեռու կենալու։ Գրականութիւնը միակ միջոցն է հեռաւորներն իրարու ճանչցնելու։ Գեղարուեստը, թատրոնը կ'նպաստեն առ այդ։ Թատերական աշխոյժն որ վերսկսած է և ամիսէ մը բեմ կ'ելնէ, պէտք է նաեւ հետաքրքրէ Պոլսահայ գրիչներն եւ թոյլատրէ պատրաստելու խաղեր, հեղինակութիւններ, որք կ'վարձատրուին իրենց արժանիքին համեմատ։ Հոս թէպէտ պատրաստութիւններ կան թատերախաղերու, բայց ամբողջը թարգմանութիւններ են, բնիկ կեանքէն ոչինչ չկայ. օտարին կեանքն է որ միայն պիտի հետաքրքրէ. օտար տառմներ, օտար ներշնչումներ. օտարասիրութիւնը մինչեւ մեր ծուծը մտած է, և մեր փորձաքարն է եղած միշտ օտարին մեզ բերած օրինակն իր ամէն տեսակէտներովը։ Ասկէ վերջը, դպրոցներու նորահաստատ օրէնքին հետեւանօք, օտարն, [այն է՛ ռուս լեզուն, ռուս դրականութիւնը, ռուս մտատիպարն,] ա՛լ աւելի միահեծան պիտի տիրէ հոս, և կարելի է մօտ ապագայի մէջ ցաւօք տեսնենք ցեղային և բնատոհմիկ ամէն աւանդութեանց քայքայումն և ձուլումն օտար [այն է՛ ռուս] տարրին հետ։ Մ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

Պաթում, 10 Սեպտ.

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՀԱՐՑՈՒՄԸ

Վերջնական Քերականութեան մը պէտքն արդի հայերէնին համար

Լրջօրէն հարցնող մը չկայ տակաւին թէ մինչեւ ե՞րբ մեր վարժարաններուն համար չպիտի ունենանք աշխարհաբարի կանոնաւոր քերականութիւն մը։ Կանոնաւոր կ'ըսենք, որովհետեւ արդէն չինուածները չունին լիովին այդ հանգամանքը. ազնիւ ջանքեր եղած են իւրաքանչիւր երկասիրողի կողմէ առաւելութիւն մը գտնելու իր նախորդին պատրաստածին վրայ, բայց վաւերականութեան դրոշմը կ'պակսի անոնց ամէնուն վրայէն։ Անհրաժեշտն ի զուր կ'փնտռենք անոնց մէջ. չեն ժառանգեր անոնք, ինչպէս որ պէտք է, մեր գրաբարին լիակատար ծանօթութիւնները։ Պատրանքի հարկ չկայ. ճշմարիտ աշխարհաբարեան մ'ըլլալով հանդերձ—այս բառին լաւամիտ նշանակութեամբը—չեմ կրնար հանդուրժել որ գրաբարի ուսման և ուսուցման մէջ հինցած ասպետները քաշուին մէկ կողմ և մօտաւորապէս 15—20 տարիներու մէջ հրատարակուած աշխարհաբար գիրքերը միայն ուսումնասիրող սկսնակներ բաւական յանդգնութիւն ունենան չէշտ տալու, կանոններ ձեւելու մեր արդի լեզուին եւ զայն ուսանող պատանեկութեան համար։ Կ'ընդունիմ ամէն բարեմտութիւն իրենց մէջ, իմ կողմէ ալ կ'աւելցնեմ նոյն իսկ բան մը իրենց բնիկ արժանիքին վրայ,—այս աւելադրութիւնն ալ կ'ընեմ,— բայց չեմ կրնար ընդունիլ թէ լեզուն կանոններով շղթայելու գերազանցապէս փափուկ եւ դժուար աշխատութիւնն ու յաջողութիւնն անոնց վերապահուած ըլլան։ Անհրաժեշտաբար դիւրին կ'կարծուի լեզուի ուսումը. նախապաշարում դարձած է գրեթէ սա՛ կարծիքը թէ լեզուագիտութիւնը՝ բաղդատմամբ ուրիշ կարգ մը գիտական ուսումներու՝ դիւրամատչելի է։ Ուղիղ չէ այս կարծիքը։ Շատ դժուարին գործ է լեզուի մը տիրանալ իր ամէն մասերով։ Զուտ գիտական ծանօթութիւնք այնպիսի անըմբռնարարելի կանոններու ենթարկուած են որ ուշիմ պատանին անգամ մը որ վերահասու ըլլայ անոնց, ժառանգած կ'ըլլայ ա՛յս կամ այն գիտութիւնը։ Լեզուի ուսման համար բուն կանոն չկայ. զանազան աշխատութիւններ միեւնոյն ատեն պէտք է կատարուին մեր մտքին մէջ. վերլուծութիւն, համեմատութիւն, քննադատութիւն, բուն դատում։ Բառեր կան զորս հասկնալու համար, զոր օր, հարկ է իմաստասիրել. և ուրիշ բառեր, զորս միտք պահելու համար հարկ է գիտութեանց ես հմուտ ըլլալ։ Եւ այս է պատճառն որ ուշիմ պատանիք՝ հակառակ իրենց լեզուագէտ ըլլալու դիւրութեանց՝ գէշ լեզուագէտներ կ'ըլլան, եթէ գիտութեանց գոնէ նախնական ծանօթութիւնք պակսին իրենցմէ։ Վերջապէս լեզուի ուսման այս քանի մը ընդհանուր նկատողութիւնք միջանկեալ և հարեւանցի բացատրութիւն էին միայն այն գլխաւոր նպատակին համար՝ որուն կ'ձգտիմ այսօր։ Շատ դիւրին գործ մը կ'համարուի աշխարհաբարի ուսումն. երբեք աւելի մէթոտներով քերականութիւններ ունինք, որք առաւել կամ նուազ ճեքողուած են գրաբարի վերարկուով. և քերականութիւններ ալ՝ որք շատ [illegible] անփոյթ ընդոստ քայլեր առած են գրաբարի արեւէն չհալելու և առանձինն ճաճանչելու համարձակութեամբ։ Ունինք, այո՛, այս տեսակ քերականութիւններ. բայց ահա անհրաժեշտ հարցումը. «Ունի՞նք դպրոցներու յարմար և լեզուի քերականութեան բնական գիտութեան արժանաւոր դասագիրքը։ Գտնուածները բնաւ քննադատելու իրաւունք չունիմ և մտադիր ալ չեմ։ Ամէն երկասիրող մասնաւոր և սիրական մէթոտ մը հետապնդելով՝ ջանացած է ուղղութիւն տալ, կանոն ձեւել, յարմարագոյն հրահանգներ դնել միտքը մարզելու համար։ Ազնիւ ճիգ մը կայ ամէնուն մէջ մեր աշխարհաբարի չեղումներուն առաջքն առնելու, և անհատնում նորութիւններն և կանոնի բացակայութեան երեւէն լեզուական անօրինապահութիւններն արգիլելու համար. ատոր համար չենք ուզեր բնաւ առ այժմ ոչ գնահատել զիրենք եւ ոչ քննադատել։ Բայց ո՞րն ընդունինք մեր վարժարաններու մէջ։ Սրամիտներ դիւրաւ կ'պատասխանեն այս անգաղտնապահ հարցման.— Ո՛րն որ գործիդ կուգայ։ Բայց ամէնն ալ գործիս կուգայ, անոնցմէ մին իմ ուզած մէթոտովս գրուած է, միւսը բարեկամիս պատրաստածն է, երրորդ մը ժամանակին իրաւամբ գովածս է, չորրորդ մը վերջապէս ստիպուած եմ գործածել, քանի որ, զոր օրինակ, բողոքական վարժարանի մը մէջ ծառայելով, նոյն քերականութեան դասաւանդութիւնը կ'հարկադրեն ինձ։ Ահա այս և ուրիշ զանազան պատճառներով, որոց մէջ երբեմն գլխաւոր կ'ըլլան յանձնարարութիւնք, ուսուցիչք կ'ստիպուին մէթոտէ մէթոտ ոստնուլ, այս տարի սա՛, միւս տարին նա՛ դասագիրքը փոխելով և տղոց մտքին վրայ անխնայ խրամներ բանալով անողորմաբար։ Բայց այս վիճակ իր հետեւութիւններն արդէն ցոյց կուտայ. միօրինակ մատենագրութիւն չունինք բնաւ մեր մէջ. ամէն գրող իր քերականութիւնն ունի. կ'հասկնային մինչեւ հիմա թէ ամէն ոք իր մասնաւոր ոճն ունի, բայց չէինք կրնար ըմբռնել, նկատի առնելով բոլոր արդի կենդանի լեզուաց մէջ տեսնուած անողոք միակերպութիւնը, թէ միեւնոյն լեզուն մէկ յօդուածի, մէկ գրութեան, մէկ գրքի մէջ իր բիւրաւոր բացառութիւններն ունենայ հոլովելու, խոնարհելու, շարադրելու գործածութեան մէջ։ Նախ չմոռցած՝ ըսեմ թէ ժողովրդային ըսուած լեզուի մը մօտենալու համար խնամով ցոյց տրուած ուղղութիւնը, շատերու համար նախապաշարում դառնալով, պատճառ եղաւ մեր աշխարհաբարը քաոս մը կամ լաբիւրինթոս մը չինելու։ «Շատ աղէկ, դուն ի՞նչ կ'ըսես, Պոլսեցին սա՛ բառն ա՛յսպէս կ'հոլովէ. աղէ՛կ, գաւառացին ալ նա՛պէս կ'հոլովէ, և կարծեմ քեզ չափ և թերեւս աւելի իրաւունք ունիմ նոյն հոլովն, որ իմ գործածածս ալ ըլլալու առաւելութիւնն ունի, յաւերժացնելու։ Ժողովրդին մտենանք ըսողներն այնչափ միս ծայրայեղութեան գացին, որ այսօր անոնց շարադրութիւնն ամէնէն աւելի դժուար կ'հասկնայ ժողովուրդը։ Անոնք բոլորովին մոռցան կամ անգիտացան գրական ըսուած լեզուին իրաւունքներն, և այդ լեզուն վերջնական կանոնի մը տակ առնելու պէտքին բնութիւնը չճանչնալով՝ կուրօրէն ինկան ծայրայեղութեանց մէջ, արհամարհելով ամէն ինչ որ հին էր — ահա սակայն բուն ժողովրդային հանգամանք մը— և կ'մօտենար մնած լեզուին ժողովրդային ձեւերուն, ինչպէս մանաւանդ հոլովներուն մէջ։ «Ժողովուրդն այսպէս կ'ըսէ, այնպէս կ'ըսէ,» ապացոյցները խախելով, ստիպեցին զմեզ գաւառէ գաւառ տարբեր քերականութիւններ չինելու, տարբեր բառարաններ ունենալու, տարբեր շարադրելու, տարբեր իմաստասիրելու։ Ժողովրդէն ուրիշ ամէն բաներով հսկայաքայլ խոյս տուողներ, ուզելով սակայն իրենց բուն լեզուին մէջ ունեցած տգիտութիւնը պարտկել, քանի որ կ'ուզեն անպատճառ լեզուի մէջ հեղինակութիւն ունենալ ո՛վ գիտէ ի՛նչ մտածմամբ, սկսան քարոզել «ժողովրդային» ըսուած քերականութիւն մը, զոր տակաւին չեմ կրցած ըմբռնել։ Ուրեմն կ'ուզէք որ ժողովրդային յարափոփոխ ծփանքներուն, վարանումներուն, նուաղումներո՞ւն ենթարկէք ինչ որ յաւիտենապէս անփոփոխ հաստատուն, անդրդուելի պէտք է մնայ ժողովրդին մէջ, — անոր լեզուն և խորհող միտքը։ Ուրիշ ազգերու մէջ ձեր օրինակ բերած ազգերուն նայեցէք. ցոյց տուէք եւրոպական լեզու մը որ իր անըմբռնարարելի քերականութիւնը չունենայ, մի՛շտ նոյն, անփոփոխ հարկադրուած, և որուն վրայ կ'ձեւուին ամէն շարադասական, գրական, մատենագրական ուսմունք։ Սակայն Անգլիացիք կամ Ֆրանսացիք չունի՞ն իրենց ռամիկը կամ ժողովուրդը, և այս վերջինն անոնց մէջ ալ չունի՞ իր մասնաւոր ձեւերն ու տարազը պարզ խօսակցութեան, ընտանի զրուցատրութեան, չուկայի կամ ընդհանրապէս առեւտրական, տնտեսական, մեքենական, եկեղեցական, վերջապէս ամէն ուրիշ տեսակ գործառնութեանց մէջ, որք անգիր կ'կատարուին։ Սակայն դպրոցներու մէջ կը տիրապետէ քերականութիւն մը, որ նոյն է ամէն կողմ։ Ատոր դէմ իրաւացի առարկութիւն մ'ըրած չենք ըլլար, երբ մեր լեզուի տարբեր կերպով պէսպիսութիւններն, հոլովներու ճոխութիւնը մէջ բերենք, մեր քերականական ուսմանց անկայուն վիճակն արդարացնելու համար։ Իրաւ է որ մեր լեզուին յօրինուածն, անոր զանազանութիւնը թէ՛ հոլովներու և թէ շարադրութեան կարգերուն մէջ, ինչպէս ճոխութեան այնպէս ալ տեսակ մը խրթնութեան և անկանոնութեան դուռ կ'բանան. իրաւ է որ մեր աշխարհաբարը, մէկ կողմէն գրաբարի անսպառ փոխառութիւններով, միւս կողմէն ժողովրդային նոր բացատրութիւններով—իմա՛ խօսուած կամ գրուած բոլոր նոր ձեւերը, խօսուելիք կամ գրուելիք բոլոր նորութիւններն—յղփացած, տակաւին չի կրնար կաղապարի մը մէջ ձուլուիլ։ Բայց հաւաստացէք որ այս լուծում ծայրայեղ է. կրնայ ձուլուիլ կաղապարի մը մէջ, և շատ դիւրին կերպով, բաւական է որ կամք ունենանք և պատրաստութիւն՝ մեր հպարտութիւնը մէկ կողմ դնելու։ Ի՛նչ որ մեր չինածը կամ գործածածը չէ, չենք ուզեր ընդունիլ մեզ, որ սակայն—խօսքը մէջերնիս —ՀԱՅԵՐԷՆ չենք գիտեր. քանի մը աշխարհաբար գրքեր կարդացեր ենք, մեզ որ — դարձեալ խօսքը մէջերնիս — ոչ բաղդատական լեզուագիտութեան պարապած ենք, և ոչ իսկ կրնանք ըմբռնել թէ ամէն լեզու իրեն յատուկ ոգի մ'ունի։ Այս այսպէս ըլլալով, և մեր յաւակնութիւնը մեզ միայն պահելով, կրնանք գտնել մեր մէջ հայերէն լեզուի ներհուն դասախօսներ, որք յատուկ Յանձնաժողովի մը ձեւով պատրաստեն մեր աշխարհաբարին կամ գրական լեզուին քերականութիւնը, զոր այսօր չունինք, կ'հասկնա՞ք։ Այտընեանի արձանական և հոյակապ գործը զուտ ուսումնասիրութիւն մ'է, որ նոյն Յանձնաժողովին ձեռքն իբրեւ դասագիրք կրնայ գործածուիլ. և այս մօտ պատրաստուած երկասիրութեան մը ճակատը միայն թո՛ղ փայլի մեր Ուսումն. Խորհրդին դրոշմը։ Եթէ այս անհերքելի վիճակը դեռ շարունակէ, արդէն իսկ Հայ լեզուի մասին մեր տղոց հետզհետէ ցոյց տուած անսիրելութեան միացած, կրնայ ցաւալի արդիւնքներ ունենալ։ Բոլոր Հայ լեզուի ուսուցչաց ուշադրութիւնը կ'հրաւիրեմ այս կէտին վրայ. կրնա՞ն ուրանալ թէ մեր վարժարաններու մէջ տղայք չեն սիրեր իրենց լեզուն պէտք եղած ուժգնութեամբ. ամէնէն աւելի քրտինք և զայրոյթ կը թափուի այդ լեզուն ուսուցանելու համար։ Արդէն մէթոտաւոր ուսուցիչներ ցանցառ են, աւելցո՛ւր նաեւ լեզուի ուսուցման պակասն, և այն ատեն դժուար չէ հետեւցնել թէ արդիւնքն ոչինչ պիտի ըլլայ։ Պատրաստեցէ՛ք միօրինակ, միապաղաղ քերականութիւն, օգտուելով արդէն հրատարակուածներէն. և միայն այն քերականութիւնը գործածեցէք իբրեւ դասագիրք. որպէս զի գրութեան ձեւին մէջ մուծուած միօրինակութիւնն հետզհետէ առաջնորդէ նաեւ խորհելու ձեւերուն միօրինակութեան, և աւելի վեր բարձրանալով նկարագրի կազմութեան. լեզուն սատարն է բնպատհմիկ դաստիարակութեան։ Չէ՞ք դիտեր լեզուական հրէշային տարբերութիւններն ու անկանոնութիւններն հրատարակուած գրութեանց մէջ. այս ամէնը կ'անհետի միաձոյլ ուսուցմամբ մը միայն։ Առէք եւրոպական թերթ մը, կարդացէք լեզուի տեսակէտով. առէք նաեւ մեր թերթերէն մին, և կարդացէք հակառակ միակերպ լեզուի մը ձուլելու համար տարուած աշխատութեանց, տարբերութիւնները կը վխտան, և նոյն իսկ ամէնէն նախանձախնդիր նոր գրող մը սխալմամբ կը սխալի, իր առջեւ գծած մասնաւոր ուղղութենէն կ'շեղի, որովհետեւ արուեստականութիւն կայ իր ամբողջ գրութեան լեզուական մասին մէջ։ Առաջարկած ձեւովս պատրաստուած քերականութիւն մը եթէ իր անմիջական օգուտը չունենայ Պոլսոյ վարժարաններուն մէջ, ուր զանազան հակազդեցութիւններ կան, գոնէ մեր գաւառային վարժարանք մեծապէս պիտի օգտուին անկէ։ Հիմակ ի՞նչ կ'ըլլայ. ամէն մարդ իր սիրած հեղինակը կամ յօդուածագիրը կամ թերթը կարդալով, կ'ջանայ ոչ միայն անոնց ոճը պատճէնել, այլ նաեւ քերականութիւնն. և որովհետեւ գլխուդ մազերուն չափ ոճ ունինք և գրելու ձեւեր, կ'հետեւի թէ միօրինակութիւն ըսուած լեզուական առաքինութիւնն յաւէտ պիտի պակսի մեզմէ. ամէն ուսուցիչ իր նախասիրութիւնը կամ դիւրութիւնը նկատի առնելով՝ պիտի վարժեցնէ իր ուսանողներն. ուրիշներ իրենց դժուարահաճութիւնը պատրուակ պիտի բռնեն իրենց տգիտութեան. ու այսպէս պիտի քալենք ոլոր մոլոր, չունենալով մեր քերականութիւնն, աշխարհաբար քերականութիւնը։ Մի անգամ ընդ միշտ կանոն դնենք մեր հոլովներուն ու բայերուն խոնարհման, անոնց խնդրառութեան, նախադրութեանց գործածութեան հարկին, մակբայակերպ ասացուածոց սահմանին, գրաբարի մերձեցման ազատութեանց, եւ յօդի անհրաժեշտ՝ սակայն հիմա շատ չփոթ կիրառման վիճակին են. են։ Անհրաժեշտ բարենորոգումներ, որք անհրաժեշտ կ'ընեն աշխարհաբարի միակերպ և կանոնաւոր քերականութեան պատրաստութիւնը։ Աշխարհաբարի ու գրաբարի պայքարն յոգնեցուց մեր լեզուի ճշմարիտ սիրողներն. արժանաւորք քէն ըրած անտարբեր կ'դառնուին, և ներքին չարաճճի ուրախութիւն մ'ունին կարծես աշխարհաբարի նուազումներն և թաւալումները դիտելով. բայց անոնք աւելի գիտեն մեր լեզուի ոգին. անոնք ուսումնասիրած են զայն ծայրայեղ պարապումներով. թեթեւ ակնարկներով չէ որ տիրացած են լեզուին. հիմնովին ուսած են զայն առանձինն, ուսումնասիրութեան ներշնչումներէն մղուած։ Եւ այսպիսեաց գործն է միայն պատրաստել մեր քերականութիւնն և դնել իբրեւ հարկ մեր վարժարաններուն վրայ։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԻԿԵԱՆ

ՄՐՏԱՇԱՐԺ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ԽԱՐԲՈՒՄ

ԳՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բ.

Կառավարչին պալատն, որուն ճակատն ու առաջին յարկին պատերը դեռ կանգուն են, բաւական չքեղ չէնք մը եղած ըլլալու է։ Բայց պատերն հաստատուն չինուած են և բաւական ընդարձակ զուգահեռագիծ մը կ'ձեւացնեն. կեդրոնը կան ընդարձակ

գաւիթ մը և ջուրի աւազան մը։ Եւանը կ'գտնուի պարտէզն, և արեւելեան կողմը չաղախէ տափակ ձեղունով միայարկ շէնք մը։ Դահլիճն, ուր Կորտոն իր ճակատագրին սպասած էր, կ'գտնուի շէնքին ճակատը կամարակապ գետնայարկին վերեւ, և մօտ ա'յն սպասուհաններուն որոց հովահարաձեւ կատարները մասնաւոր երեւոյթ մը կուտային շէնքին։ Դէպ հարաւ նայող անկիւնը կ'գտնուի կարմիր աղիւսներու և քարերու կոյտ մը, պատին վրայ սանդուխի նշաններով։ Հոս էր որ սպաննուեցաւ Կորտոն։ Այս յիշատակելի տեղւոյն վրայ կատարուած վերջին գործողութեան մասին Սլատին փաշայի պատմածները կ'հաստատուին բնիկներուն պատմութեամբ։ Կորտոն սանդուխին գլուխը կեցած՝ յարձակող Արաբներուն հարցուց. «Ո՞ւր է ձեր տէրը։» Իբրեւ միակ պատասխան գեղարդ մը նետեցին իրեն, և Կորտոն երեսի վրայ ինկաւ առանց բառ մը արտասանելու։ Իր մարմինը քաշուեցաւ պալատին դուռն, և գլուխը կտրելով Էմիրին ղրկեցին, որ հրամայեց ի ցոյց դնել զայն Օմտուրմանի մէջ։ Ցայտնի չէ թէ ի՞նչ եղաւ մարմինը։ Սա' միայն յայտնի է թէ կտոր կտոր ըրին մոլեռանդ ապստամբներն որոց դէմ կռուած էր Խարթումի կուսակալ Կորտոն փաշա։ Էմիրին երբեւ կանանոց գործածեց պալատն, եւ Կորտոնի թողուցածին պէս մնաց, մինչեւ որ Ապպալլահ-պին-Սէիտ իր հակառակորդաց յարաճուն ազդեցութենէն վախնալով, նոր աւերորդապաշտութիւն մը հնարեց և Մեծ Էմիրին նուիրական քաղաք ըրաւ Օմտուրմանը։ Թէև ամէնուն մտածումը կ'դառնար դէպ աւերակ պալատին այդ անկիւնը, մեր քայլերն ուղղուեցան դէպ ի գետեզերք։ Գետին դիմաց արմաւենիներու ընդարձակ ծառուղիի մը վերեւ կ'բարձրանայ պալատին ճակատն, հասարակ ճերմակ քարէ պատ մը։ Շէնքին արտաքին երեսին կեդրոնին վրայ տասներկու պատուհաններու կրկին շարք մը բացուած է, մինչդեռ երկու ծայրերը թեթեւակի երկնցած են դէպ յառաջ, և իւրաքանչիւրն ունի երեք պատուհան հովահարաձեւ գագաթներով։ Հոն, ի ներկայութեան Սէրտարին և իր յաղթական բանակին ներկայացուցչաց, անգլիական և եգիպտական դրօշները կանգնելու արարողութիւնը կատարուեցաւ։ Ճակատամարտին մասնակցող բոլոր անգլիական գունդերէն պատուակալ պահակախմբեր կեցած էին պալատին ճակատն և արեւելեան կողմը։ Ձախակողմը կեցած էին Ուորվիքի, Լինքըլնի, Սիփորթ-հի և Քէմըրոնի անգլիացի և սկովտացի գունդերն։ Անոնց նայող ուղիղ անկիւնագ առջեւ, պալատին ճակատին երկայնքին վրայ, կեցած էին անգլիացի Արքայական Թնդանօթաձիգ գունդին ներկայացուցիչք, Նռնաձիգ անգլիացի գունդը, Լանքաշիրի Հրացանակիրք, Նորթըմպըրլէնտի Հրացանակիրք և Հրացանաձիգ կիսաբաժինը՝ Սուտանցւոց 11րդ գունդին հետ։ Արքայական Ամրաշէն Սպայից մասնաւոր գունդ մը—Կորտոնի հին զօրագունդը—պատուոյ տեղին դրւած էր ալ կողմը։ Սէրտարն ու Սպայակոյտն իրենց տեղերը բռնած էին զօրաց շարքերուն մէջ, մինչդեռ թնդանօթակիր նաւերն եզերքին շատ մօտ խարիսխ նետած էին։ Սպայք և զինուորք իրենց համազգեստը կ'կրէին. այս մութ դեղին գոյնէն միակ բացառութիւնն էին Սէրտարին մոխրագոյն համազգեստը, գերման զինուորական կցորդին սպիտակ և չքեղ տարազն և Հայլանտըրներու կարճ չրջազգեստները։ Ժամը 10ը քառորդ անցած Սէրտարի հրամանին վրայ անգլ. դրօշն, եւ Եգիպտոսի մահիկն ու աստղը կամաց կամաց դրօշաձողերուն ծայրն սկսան սողոսկիլ, մինչդեռ երաժշտախումբն երկու երկրաց ազգային երգերը կ'նուագէր, եւ հրետանին 21 թնդանօթներու ողջոյնը կ'արձակէր։ Անգլ. դրօշին եգիպտականին հետ քով քովի ծածանումը Սուտանի վրայ օրինաւոր իշխանութեան վերսկսումն հաստատուած ըլլալով, կրօնական հանդիսաւոր պաշտամունք մը կատարուեցաւ ի յիշատակ ա'յն մարդուն որ ոգի ի բոին աշխատած էր այդ իշխանութիւնն անվթար պահպանելու։ Թագուհիին եւ Եգիպտական իշխանութեանց համար կեցցէները չէին դադրած տակաւին, երբ վայրկեանէ ի վայրկեան միջոցով որոտացող սգոյ թնդանօթք սկսան գոռալ գետին միւս կողմէ։ Սա—— մեռելական քայլերգը կ'նուագուէր։ Երիցական վեր. Սիմս կարդաց 15րդ Սաղմոսն, որուն մէջ յիշատակուած են զԿորտոն փաշա նշանաւոր ընող բարեմասնութիւններէն շատերը։ Անկլիքան երէց Վեր. Ուոթսըն աղօթք մ'ըսաւ, եւ կաթոլիկ եկեղեցական մը վեր. Հայր Պրինտըլ կարդաց հոգեհանգստեանը։ Սիփորթ-հի Հայլանտըրներուն սկովտացի սրնգահարք ողբ մը կ'եղանակէին եւ Սուտանցիք կ'փորձէին եղանակել «Ընդ իս բնակէ» հոգեւոր երգն, որ Կորտոնի սիրական երգն էր։ Այդ-ոն ազդու և յուզիչ արարողութիւն երբեք տեսնուած չէր։ Հոն գտնուողներուն մէջ կային մարդիկ՝ որոց համար Կորտոն աւելի բան մ'էր քան անուն մը—խորհրդանշան քաջութեան ու անձնուիրութեան։ [*]

[*].—Մնացեալը՝ վաղը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ Տրէյֆիւսի խնդրոյն հետզհետէ կարեւորութիւն չի տրուիր։ Ֆաշոտայի մէջ Մառշանի վիճակն և Բեքինի մէջ պատահած դէպքերը բարիզեան մամուլը շատ զբաղեցուցած են։ Նմանապէս Բարիզի մէջ գումարուած սպանեւամերիկեան Ցանձնաժողովը Բարիզցիներուն հետաքրքրութեան առարկայ եղած է։

—Քանի մը գլխաւոր թերթեր, մասնաւորապէս Թան, Բարիզի ոստիկանութեան կողմնակցական ոգին խստիւ կ'պախարակեն, և դիտել կուտան թէ կիրակիի միդինկին մէջ անհաճոյ դէպքեր տեղի ունեցած և անիրաւ ձերբակալութիւններ կատարուած են։ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան կուսակիցներէն շատեր ձերբակալուեցան, մինչդեռ Տէրուլէտի և անոր կուսակիցներուն դպչող չեղաւ. ո'վ որ «կեցցէ Բիքառ» կ'աղաղակէր, անմիջապէս կ'ձերբակալուէր. անդին «կեցցէ Օռլէանի Դուքսն» բացականչողներն անպատիժ կ'մնային։ Ոստիկանութեան կուսակցական ոգին Պուլանժէականութեան տեսենն ալ յայտնի եղաւ. բազմաթիւ ոստիկաններ մեծ զօրավարին կառքին հետեւեցան, և ժողովրդին կազմակերպած ցոյցերուն մասնակցեցան։

—Պուտաբէշդի Հիրլաբ լրագրին Պերլինի թղթակիցն այս օրերս տեսակցած է գերման նշանաւոր քաղաքագէտի մը հետ, որ արդէն Մարտ ամսոյ մէջ Տրէյֆիւսի խնդրի մասին կարեւոր յայտարարութիւններ ըրած էր։ Թղթակիցը քաղաքագէտին ուշադրութիւնն հրաւիրած էր Տէյլի Նիւզի մէջ Գագիմիր Բէռիէի հրաժարման նկատմամբ հրատարակուածին։ «Տէյլի Նիւզի հրաժարականը լոկ գիւտ մ'է, յայտարարեց քաղաքագէտը, նորէն կ'յայտարարեմ թէ Գագիմիր Բէռիէ ոչ թէ Տրէյֆիւսի, այլ իր դաշնծին հետ գժտելուն համար հրաժարեցաւ։ Գագիմիր Բէռիէ լրտեսներով շրջապատուած էր. իր ամուսինն ամէն օր սպառնական նամակներ կը ստանար. Գագիմիր Բէռիէ զզուեցաւ իրեն նկատմամբ բռնուած ընթացքէն և որոշեց հրաժարիլ»։ Իրեն եղած հարցման վրայ թէ վերաքննութիւնը պիտի կատարուի՞ թէ ո'չ, պատասխանած է. «Այո', և որոշ եղանակաւ կ'հաւատամ այս բանիս. Պրիսոն միակ մարդն է որ վերաքննութիւնը կրնայ ընել տալ, և արդէն որոշած ալ է։ Ապահովաբար կրնամ ըսել թէ Տրէյֆիւս երկու կամ երեք օրուան մէջ բանտէն պիտի ելնէ եւ Ֆրանսա պիտի բերուի։»—«Ի՞նչ կարծիք ունիք Էսդէրհազիի վրայ. ստո՞յգ են Շվարցքօբէնի անոր հետ ունեցած յարաբերութիւնները։—«Էսդէրհազի գռեհիկ մարդուն մէկն է, և ստակի սիրոյն իր գռեհիկութեան ապացոյցները կրնայ տալ։ Շվարցքօբէն այս մարդուն հետ երբեք յարաբերութիւն ունեցած չէ։ Էսդէրհազի ուղղակի Պերլինի սպայակոյտին հետ կը հաղորդակցէր։ Չեմ գիտեր թէ ո՞վ Էսդէրհազին Պերլինի հետ յարաբերութեան մէջ դրած է։» —«Հետեւաբար Շվարցքօբէնի Էսէրհազիի գրած կապոյտ թղթեա՞կն ալ խարդախուած է։» —«Ապահովաբար խարդախուած է, ճիշտ ցուցակին և այս մութ խնդրին մէջ ուրիշ գործածուած գրութիւններուն պէս։»—«Ի՞նչպէս ուրեմն կ'ըլլայ որ Բիքառ սաս վաւերական կ'ընդունի»—«Բիքառ կ'սխալի և կամ ուրիշներ զինքը խաբած են։ Շվարցքօբէն երբեք Էսդէրհազիի գրած չէ։»— «Ի՞նչ կարծիք ունիք Բիքառի մասին։» —«Կ'կարծեմ թէ Բիքառ պատուաւոր անձ մ'է։» —«Ֆրանս. բանակին կարծիքն ի՞նչ է վերաքննութեան համար»։— «Կ'կարծեմ թէ ո'չ ոք բանակին պէս վերաքննութիւնը կ'ուզէ։ Բանակն ամէնէն աւելի պիտի ուրախանայ երբ ինքզինքն Սպայակոյտէն ազատուած տեսնէ»։—«Տրէյֆիւսի խնդիրը Ֆրանսայի և Գերմանիոյ յարաբերութիւնները պաղեցո՞ւց»։—«Ամենեւին. երկու Պետութիւնք փոխադարձաբար իրարու հանդէպ անկեղծ են»։— Իսկ Ֆէլիքս Ֆօ՞ռը։» —«Մ. Ֆօռ արտաքոյ կարգի խոհեմ և զգոյշ մարդ է։ Իմ գիտցածս այս է որ Տրէյֆիւսի խնդրին նկատմամբ մէկու մ'ալ իր տեսութիւններն ըսած չէ, և որոշ կերպիւ կ'հաստատեմ թէ ձեր ու դէմ կարծիք մը անգամ յայտնած չէ։» —«Միապետականներն արդեօք փորձեցի՞ն այս խնդրոյ մէջ դեր մը խաղալ»։—«Ո՛հ, այո, և շատ անճարակ եղանակաւ։ Մաքերու վայրկենական վարանումներէն օգտուիլ ուզեցին, առանց ամենեւին մտադիր ըլլալու թէ ասոնք տեւական չէին կրնար ըլլալ իրենց համար։ Փոխանակ իրենց խաղալիք դերին համապատասխանող հաստատուն կռուան մը փնտռելու, վայրկենական յաջողութիւններու մէջ ձուկ որսալ ուզեցին։ Այսօր չարաչար տուժած են, իրենք զիրենք ծիծաղելի ընելնուն համար։»

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏ Թուն կոմս ծանր դժուարութիւններու կը բախի. օր նոր, պահանջում նոր։ Մաճառ, Պոհեմ, Լեհ, Գերման տարրերն անկարելի պահանջումներ կ'ընեն։ Լեզուաց խնդիրն, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետութեան հասարակաց ծախուց համար վճարելիք գումարը դեռ չեն որոշուած և ո'չ ալ պիտի որոշուին։ Հիմակ ալ սլաւները մէջտեղ ելած են և կ'պահանջեն որ իրենց ազգակիցներէն մէկը նախարարութեան մէջ մտնէ։ Արդէն նախարարութեան մէջ ամէն կուսակցութիւն ներկայացուցիչ մ'ունի. Լեհ, Պոհեմ եւ խորհրդարանական ամէն մէկ ստորաբաժանում մէկ-մէկ նախարարներով պատուած է. հիմա կարգն եկած է Սլաւ եւ Խրուատ տարրին։

ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԳՈՒՄԱՐՈՒԱԾ սպանեւամերիկեան հաշտութեան յանձնաժողովը հազիւ թէ իր աշխատութիւններուն սկսաւ, ահա անմիջապէս առջի գումարումէն Փիլիպեան կղզիներու մասին դժուարութեանց կ'բախի։ Ամերիկացի պատուիրակները Բարիզ հասան որոշ հրահանգներով զորս Մաքինլի և Ուաշինկդընի նախարարք խմբագրած են։ Այս հրահանգներուն համաձայն, պատուիրակներն ամբողջ Փիլիպեանց, և հակառակ պարագային, Լուզոն կղզին Ամերիկայի հետ կցուիլը պիտի պահանջեն։ Մինչ այս մինչ այն, Փիլիպեանց մօտ Վիզայաս կղզիներուն վրայ փոխադրուած ապստամբութիւնը չարաչար պարտութիւն կրած և ցրուած է։ Մատրիտի պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'կարծեն թէ ձեռք բերուած այս զինուորական յաջողութիւն լաւ ազդեցութիւն պիտի ընէ Բարիզ ղրկուած Ամերիկացի պատուիրակներու վրայ։ Չի յուսացուիր սակայն որ այս լաւատեսութիւնն իրագործուի, որովհետեւ Ամերիկացիք որոշած են ընելիքնին։ Եթէ Սպանիա հակառակի, նաւային ցոյց մը խաղաղութեան համար գումարուած Ցանձնաժողովին վրայ ազդեցութիւն բանեցնելը նոր դրութիւն մ'է։ Ամէն պարագայի մէջ, Սպանիա վրայ պիտի տայ Փիլիպեաններն ալ. արդէն կղզեցիք անկախութիւն կը պահանջեն։

ՉԻՆԱԿԱՆ գործերու մասին հեռագիրն իրարու բոլորովին հակասական լուրեր կ'բերէ։ Բեքինի մէջ մութերը հետզհետէ կ'հանդարտին. դեսպանական մարմինն գոհ է Զունկ-Լի-Եամէնի տուած գոհացումէն և յանցաւորները պատժելէն։

—Կէս պաշտօնական Սդանտարտ կ'յայտարարէ որ թէեւ Անգլիա երբեք Չինու մէջ հաստատուած դրութիւնը փոխել չուզեր, բայց և այնպէս չի կրնար ալ թոյլատրել որ Չին պարզապէս Ռուսիոյ հարկատու ըլլայ կամ ռուսական նահանգ։

—Չինական գործերու մօտէն տեղեակ եղող Տուտժօն բժիշկն, որ երկար տարիներ Բեքին մնացած ըլլալով պետական անձերը կ'ճանչնայ և ուսումնասիրած է չինական գործերը, Չինու կայսեր մահուան կ'հաւատայ։

—Չիները կ'կարծեն թէ կայսեր օրինական յաջորդն է Եին, Քունկ իշխանին թոռը։ Տուտժօն անձնապէս կ'ճանչնայ այս իշխանն, որ խելացի, առողջ, հաստատամիտ և օտարները սիրող երիտասարդ մ'է։ Թէ ինչո՞ւ համար Եին վերջերս արքունեաց մէջ երեւցած չէր, պատճառը սա է որ, իր մեծ հայրը Քունկ իշխան, Զունկ-Լի-Եամէնի նախագահն էր և ըստ չինական օրէնսդրութեան ո'չ ոք իր որդւոյն կամ թոռան առջև հպատակութիւն յայտնելու համար կրնայ ծնրադրել։ Հիմա Քունկ իշխան վախճանած է և ճամբան բաց է իր թոռան առջեւ։ Եին հաստատուն եւ զօրաւոր նկարագրի տէր է և Մայրկայրուհիին հետ ազգականութիւն չունի։

—Սթանտարտի Բեքինի թղթակիցն հետեւեալը կ'հեռագրէ իր թերթին. «Ամբողջ քաղաքը ձիով պտտեցայ եւ կատարելապէս հանդարտ գտայ զայն։ ՇԲ. օր Եւրոպացւոց վրայ յարձակում եղած հրապարակը չղթայի տակ առնուած և յանցաւորներէն ութն հոն բանտարկուած են, ծանր փայտէ անուրներ ունենալով իրենց վիզը։ Չինացի բազմաթիւ զինուորք բարեկարգութիւնը կ'պահպանեն։ Վերջապէս կրնամ ըսել թէ Բեքինի փողոցները Լոնտոնի փողոցներուն չափ հանդարտ են այժմ։ Բայց արքունիքէն բնաւ լուր չկայ։ Կ'հաստատուի թէ կայսեր անգործութիւնը չպիտի ազդէ քաղաքական կացութեան վրայ։ Կ'ըսուի թէ Իլի (Կեդր. Ասիա) աքսորուած Զանկ-Եին-Հուան ճամբուն երկայնութեան չդիմանալով, ճամբան պիտի մեռնի։ Իտօ Մարքիզ մեկնեցաւ, ինչպէս արդէն հեռագրեցի, իր պաշտօնն էր համոզել զՉինաստան որ իր նաւատորմը վերակազմէ Ճարոնի կողմէ որոշուած սպայից հսկողութեան տակ։ Չինական ծովեզերքներէն խառնվութեան լուրեր տուող հեռագիրները պէտք է վերապահութեամբ ընդունիլ։»

—Ռուս կառավարութիւնը Վլատիվոսդոքի զինուորական հրամանատարին հրահանգ ղրկեց տեղական պահապան զօրաց քանի մը գունդը պատրաստ պահել, ի հարկին ռուսական Չինաստան ղրկուելու համար. Թէև առ այժմ հաւանական չերեւիր որ Բորդ-Ար-Թուրի ռուսական զինուորաց թիւն աւելցնել հարկ պիտի ըլլայ։

—Բոլոննի եւ Համպուրկի մեծահարուստ ընկերութեանց հաշւոյն, գերման ճարտարագէտ մը երեք ամսուան մէջ ամբողջ Շանդունկ գաւառին շրջանն ընելով, Եւրոպա վերադարձաւ և իր տէրերուն ներկայացուց զանազան յատակագծեր։ Իբրեւ արդիւնք իր երկրախուզութեանց, ըմբակ մը կազմուեցաւ Շանդունկի մէջ երկաթուղիներ շինելու նպատակաւ։

—Վերջին երեք ամսուան զանազան չփոթութիւններէն անգլ. վաճառականութիւնը մեծապէս վնասուեր է Չինաստանի մէջ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՍՊԱՅՔ կ'գովեն Մառշան հազարապետն իբրեւ սքանչելի մարդ մը։ Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'ըսէ թէ Մառշան տասներեք ամիս ո և է լուր առած չէր։ Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ իրեն խոստացուած օգնական զօրքերն ու ուտեստներն չէին հասներ ժամանակին։ Տէրվիշներուն և բնիկներուն հետ ունեցած կռիւներուն հետեւանքով, քիչ փամփուշտներ կային իրեն քով. բայց առատ սնունդ ունի եղեր Շիլլուք բնիկներուն և մեծաքանակ երէներուն շնորհիւ։ Իր զինուորք Սենեկալցի չէին, այլ Դոմպուքդուցի բնիկներ, թուով 115 Անգլ. սպայք կ'ըսեն թէ Դոմպուքդուցի այս հետեւակ զինուորներն Ափրիկէի մէջ տեսնուածներէն ամենէն աւելի աղէկ էին, քաջ և ընտիր զինուորներ էին։ Երբ Սէրտարին զինուորները ցամաք ելան և եգիպտական դրօշը կանգնեցին, Շիլլուք բնիկներն եգիպտացի զինուորներուն քով երթալով՝ սկսան անոնց հետ բարեկամանալ։ Սէրտարին ճամբորդութեան մասին հետեւեալը կ'գրէ Տէյլի Քրոնիքլի Գահիրէի թղթակիցն. «Երեք նաւերով Օմտուրմանէն մեկնեցաւ Սեպտ. 10ի առաւօտուն. Նաւերը ցերեկ ատեն միայն կը քալէին, գիշերն եզերքները կ'կապէին զանոնք, և զինուորք ցամաք կ'ելնէին փայտ ժողվելու նաւերուն կաթսաներուն համար։ Ֆաշոտայի մօտ Նեղոս կ'նեղնայ, տեղ տեղ 900 կանգունէ աւելի երկարութիւն չունի, բայց ջուրը խորունկ է և նաւարկելի, թէև տեղ տեղ խոտերով լեցուն։ Քիչնէր փաշա Օմտուրմանէ մեկնելէն տասն օր ետք Ֆաշոտայի դիմաց հասաւ. հոն Նեղոս բաւական լայն է։ Ֆրանսացիք պահակ կեցած էին գրեթէ 2 հեկտար տարածութեամբ փոքրիկ թերակղզիի մը վրայ, որուն ետեւը ճահիճ մը կը գտնուէր։ Գետեզերքին երկայնքը ծառերու անտառ մը կ'տեսնուէր. գետեզերքը մինչեւ կէս մղոն հեռի ջուրով ողողուած էր։ Անկէց անդին գետինը կ'բարձրանար և այլ եւ անտառ չկար։ Խոտով և մացառներով լի էր։ Նեղոս լեցուն էր կոկորդիլոսներով և գետաձիեր կ'վխտային անոր մէջ. մէկ օրուան մէջ յաճախ կարելի էր այս թանձրամորթերէն 40 հատ հաշուել։ Անտառներու մէջ ալ խոշոր երէներ կային։ Երբ Սէրտարին մարդիկ ցամաք ելան, Շիլլուք զինուորներն սկսան եղբայրակցիլ իրենց հայրենակիցներուն հետ, և այս վերջիններն ալ շատ ուրախ էին զանոնք տեսնելով։ Սեպտ. 22ին Քիչնէր փաշա Օմտուրման վերադարձաւ։ Քէմըրոնի Հայլանտէրները [սկովտացի զինուոր] հոկտ. 9ին Գահիրէ եկան։ 100 զինուորներէն և 4 սպաներէն 20 հոգիի չափ մեռած էին տենդէ, որ Նեղոսի ջուրի գործածութենէն յառաջ եկած էր։ Զօր. Սդընդըր Օմտուրման վերադարձաւ մինչեւ Սեննար, և Կապոյտ Նեղոսի վրայ պահակախմբեր հաստատելէ վերջ։ Մեծ հակառակութեան չհանդիպեցաւ։»

—Թէեւ անգլիական և ֆրանսական մամլոյն մեծ մասը տակաւին բան մը չի գիտեր Ֆաշոտայի մասին երկու կառավարութեանց բանակցութեան վրայ, բայց Ֆիկառօ կ'յայտարարէ թէ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ Նախարարաց Խորհրդոյն մէջ իր պաշտօնակցաց հաղորդեց բրիտանական կառավարութեան հետ սկսուած բանակցութեանց վիճակը։

ՍՊԱՆԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ պատերազմին մէջ մեռնող ամերիկացիներուն պաշտօնական ցուցակն հրատարակուեցաւ անցեալ ԲՇ. երեկոյ։ Մեռելոց ամբողջ թիւն է 2910։ Ամերիկեան զինուորաց թիւն էր 274,767, հետեւաբար անոնցմէ հազիւ 1% մեռեր կայ։ Անոնցմէ 280ն սպաննուեցան ճակատամարտի դաշտերուն վրայ, 67 մեռան իրենց առած վէրքերէն, և 2565ը զանազան հիւանդութիւններէ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻՔ պաշտօն տուին Քուպայի ապստամբապետներէն Կարսիայի, որ Քուպայի ամէն կողմերը պտըտի, և ապստամբներն յորդորէ ցրուիլ։ Զօր. Կարսիայի ծառայութեան և ծախուց համար ամսական հինգ հարիւր տոլար յատկացուած է։ Իր պաշտօն պիտի տեւէ երեք կամ չորս շաբաթ։ Ցետոյ Մ. Նահանգները պիտի երթայ, իր բանակցութեանց արդիւնքն հաղորդելու Ուաշինկդընի կառավարութեան։

ՍՊԱՆԻՈՅ խնամակալ Թագուհին մասնաւոր նամակաւ շնորհակալութիւն կ'յայտնէ Լոնտոնի սպանիական նախորդ դեսպանին տիկնոջ, Բագա Վալէնսիա դքսուհւոյն, որ ի նպաստ սպանիացի հիւանդ և վիրաւոր զինուորաց 66,000 բէզէդաս և զանազան նիւթեր ղրկած էր։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ մէջ զինուորական գայթակղութեանց քննիչ յանձնախումբը լսեց Հուիլըր զօրավարը՝ Մոնթօյի բանակատեղւոյն առողջապահական պայմաններուն վրայ։ Լսուեցաւ նաեւ Ֆիձհուկ Լի զօրավար, Դամբայի բանակատեղւոյն կացութեան վրայ։ Ի մօտոյ պիտի լսուին Մայլս և Շէֆթըր զօրավարները։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԱՐԻ ԼՈՒԻԶ իշխանուհին մեծ վտանգ մը անցուց։ Կառքով Լօքսինուոլլատի դղեակը կ'վերադառնար, երբ խիստ զառիթափէ մը վար իջած ատեն կառքին ձիերը խրտչեցան. բարեբախտաբար հակառակ կողմէն եկող կառքի մը կառավարը ձիերուն առջեւ նետուելով յաջողեցաւ զսպել զանոնք, նոյն իսկ իր կեանքը վտանգելու աստիճան։

ՕՄՏՈՒՐՄԱՆԻ արշաւանքին ընկերացող գերման զինուորական կցորդ հազարապետ Տիէտման, խիստ քննադատութիւններ ըրած է զինուորական գործողութեանց ընթացքին վրայ։ Իր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ թէ ռազմագիտութիւնը շատ գէշ էր, և թէ նիզակաւորաց յարձակման կերպն ողորմելի բան էր։

ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱՅԻ Քուէյ հանրապետական ծերակուտականին դէմ ձերբակալման հրամանագիր հանուեցաւ։ Կ'ամբաստանուի թէ այդ քաղաքին ժողովրդական Պանքայէ, որ Մարտ ամսոյն սնանկացաւ, դրամ չորթած է։ Մ. Քուէյ այդ Պանքային վարիչներէն մին էր։ Իր բարեկամներն այս զրպարտութիւնը կ'վերագրեն իր քաղաքական հակառակորդաց, անյաջողութեան մատնելու համար անոր ընտրութիւնն յառաջիկայ Նոյեմբերին. ինչպէս արդէն իբրեւ կաշառակեր ամբաստանեցին նաև Հաննա նշանաւոր ծերակուտականն ասկէ վեց ամիս առաջ, և որ սակայն ստուար մեծամասնութեամբ Օհիոյի ծերակուտական վերընտրուեցաւ։

ԻԼԼԻՆՈՅՍ, ամերիկեան նոր մարտանաւ մը, Հոկտ. 4ին ծով իջուցուեցաւ։ 11,528 թոնօ տարողութիւն ունի, և ժամ 16½ հանգոյցի արագութիւն։ Իր շինութիւն սկսուած էր 1897 Փետր. 2ին։

ՔՈՆԿՕՅԻ ԱԶԱՏ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ զինուորք Դանկանիքա լճին հիւսիս-արեւմտեան լեռնոտ գաւառին մէջ Պադըգէլաս ապստամբապետին հանդիպելով, յաղթեցին անոր Յունիս 17ին։

ՉՈՒԻՑԵՐԻԱ վեց նոր անիշխանականներ ալ արտաքսեց իր հողէն։ Այսպէս մինչեւ հիմա Զուիցերիայէն արտաքսուածներու թիւը կ'հասնի յիսունի։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ինչպէս ծանուցած էինք արդէն, ՇԲ. երեկոյ Ս. Պատրիարքը Սամաթիա գնաց։ Իբրեւ հրաւիրակ Պատրիարքարան եկած էին քահանայից դասն և Թաղ. Խորհրդոյ դիւանը. Ս. Պատրիարքի կ'ընկերանար նաև Երուսաղեմայ միաբան Եղնիկ Վ. Պապ-ւեան։ Թափօրը ժամ 8½ին հասաւ Սամաթիա. եկեղեցիին դանէն Ս. Պատրիարքը դիմաւորեցին Տ. Սահակ Վ. Բագրեւանդեանց, և քահանայք և երգեցիկ մանկունք։ Ն. Սրբազնութիւն առաջնորդուեցաւ Թաղ. Խորհրդարանն և ապա մանչերու և աղջկանց վարժարաններն, և յետոյ մանկապարտէզն այցելելով Ն. Սրբազնութիւնն ամէն դասարանները պտտեցաւ, յորդորներ տուաւ աշակերտաց։ Մանչերու վարժարանի սաներէն Պ. Ցարութիւն Սուճեան, իսկ աղջկանց վարժարանի սանուհիներէն Օր. Զարուհի Բիւրքճեան, շնորհակալութիւն յայտնեցին Ն. Սրբազնութեան այցելութենէն։ Ցետոյ Ս. Պատրիարքն եկեղեցի իջնելով, ներկայ գտնուեցաւ եկեղեցւոյ ժամերգութեանց, և անձամբ կատարեց «Եկեսցէ»ի սրտայոյզ արարողութիւնը։ Ցետ աւարտման եկեղեցւոյ առաջնորդուեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն Բուլղեան Ենովք էֆ.ի բնակարանն, ուր գիշերեց։ Կիրակի առաւօտ Ն. Սրբազնութիւն հանդիսաւորապէս պատարագեց Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն մէջ, պերճախօս քարոզ մը խօսեցաւ, բնաբան առնելով Եսայի մարգարէին խօսքը, «Ըստ աւուրց փայտին կենաց եղիցին աւուրք ժողովրդեան իմոյ»։ Ս. Պատրիարքը բացատրելով օրուան տօնը, Վարագայ խաչին գիւտ տօնը, վերջացուց իր քարոզը Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն ճակատի վերաստութիւնն արտասանելով. «Եկայք առ իս ամենայն վաստակեալք և ես հանգուցից զձեզ»։ Ս. Պատրիարքն յորդորեց ժողովուրդն որ դասատուները աղքատիկ եկեղեցեաց անօթներու, սպասներու առաքումը փութացնէ իր նուէրներուն շնորհիւ։ Արարողութեանց աւարտումէն վերջ Թաղ. Խորհրդարանի մէջ կէս ժամու չափ հանգիստ առնելէ, և թաղային ինչ ինչ խնդրոց մասին պէտք եղած անձանց յորդորներ տալէ վերջ մեկնեցաւ դարձեալ Ենովք էֆ.ի բնակարանը։ Ն. Սրբազնութիւն, ըստ խնդրանաց Ենի-մահալլէի Թաղ. Խորհրդոյ, երեկոյին ներկայ գտնուեցաւ նոյն թաղի Ս. Ցակոբ եկեղեցւոյ արարողութեանց։ Ս. Պատրիարք Հայրն յետոյ մեկնեցաւ ի Բերա իր բնակարանը,

—Պանտըրմայէ կ'գրեն մեզ թէ տեղւոյն ժողովրդեան մէջ դժգոհութիւն կ'տիրէ առաջն. փոխանորդ Տ. Վահան Ծ. Վ. Տ. Ցակոբեանի դէմ, որ չուզեր ժողովրդեան բազմաձայն գոհացում տալ, օրինաւոր Թաղ. Խորհրդոյ մ'ընտրութեան մասին։ «Հիմա ժամանակը չէ,» կ'պատասխանէ եղեր դիմում ընողներուն, և կը շարունակէ մի քանի համախոհներուն հետ վարել գործերը, մինչդեռ օրինաւոր Թաղ. Խորհրդոյ մը ներկայութիւնը ժողովրդեան կողմէ անհրաժեշտ նկատուած է՝ աղջկանց կիսաւարտ վարժարանն ամբողջացնելու համար։

—Հռոմէական Հայոց Պատրիարք Տ. Ազարեան Սրբազան ՇԲ. օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Մեծ Եպարքոսին հետ։

—Խորեան Գրիգոր և Կիւլլապեան Միքայէլ էֆ.ք, երկրորդ անգամ ըլլալով, հրաժարական մատուցած են Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութենէն։

—Փառէն Վրդ. Կլայեցի վաղն իր հայրենիքն, Այնթապ կ'ուղեւորի, իր ծնողաց այցելութեան, ուրկէ պիտի մեկնի Ակերդ, երբ իր պաշտօնն հաստատուի պաշտօնագրերը տրուին։

—Պանտըրմայի քարահանքի Ցանձնաժողովը նիստ ունի այսօր Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։

—Հայ-Հռոմէական Պատրիարքարանի մէջ գումարուած Սինոդի համար եկած Եպիսկոպոսներն սկսած են իրենց տեղերը դառնալ։ Դրան Եպիսկոպոս Քիւպէլեան Օհան և Մշոյ առաջնորդ Ճնտոյեան Ներսէս Եպիսկոպոսները ՇԲ. օր մայրաքաղաքէս մեկնեցան Հոմ։ Օրէ օր կ'սպասուի Հռոմէ գալիք պատասխանագրին և հաստատութեան որպէս զի Սինոդի մէջ ընտրուած եպիսկոպոսներուն անունները հրատարակուին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Վիլհելմ կայսեր մեծ Ախոռապետ կոմս Վետէլի, և Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. Թիկնապահ Ջօր Ֆոն Շուլի և հազարապետ Մ. Բլինձէրի։

Հելլենական պատերազմի չքանշան տրուեցաւ Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշայի, իր եղբօր՝ Մէհմէտ Ալի փաշայի, արարողապետ Հասան Ասըմ փաշայի, և Մահրուսէ շոգենաւուն հրամանատար Ալի Ապատի փաշայի։

Սանիէի աստիճան տրուեցաւ արքունի կալուածոց ճարտարապետներէն Տիգրան էֆ.ի։

Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Ֆիլիպէի երեւելիներէն Խօճազատէ Հասան էֆ.ի, և Միւթէմայիզի աստիճան՝ Մէնէմէնի գայմագամ Արիֆ պէյի։

Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Մաքսային ժողովոյ Բ. նախագահ Րիզա պէյի, և օտար ապրանաց մաքսատան տնօրէն Ճէմալ պէյի. Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ մաքսային քննիչ Խալիտ էֆ.ի և Գ. կարգի Օսմանիէ՝ Թարմ պտղոց մաքսատան վերատեսուչ Հաճի Հազզը պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Եգիպտոսի Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշա, երէկ իրիկուն, Ելտըզի կայս. Պալատ երթալով, վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ Ն. կ. Վեհափառութեան ներկայանալու, և իր շնորհակալութիւնը մատոյց ա՜յնքան ցոյց տրուած կայս. շնորհաց և համակրանաց համար, և այսօր կ. Պոլսէն մեկնելու արտօնութիւն ստանալով, Պէյլէքի ծովեզերեայ ապարանքը վերադարձաւ։ Խտիվին անձնական զբօսանաւուն երաժշտաց խումբը, կայս. Պալատ հրաւիրուելով, Վեհ. Սուլթանին բարձր ներկայութեանը՝ նուագեց և կայս. գնահատութեան արժանանալով, երաժշտախմբին սպայք և զինուորք զատ զատ մեծարուեցան կայս. շնորհներով»։

ԵԼՏԸԶԻ կայս. Պալատան զարաստանին մէջ, անցեալ Ուր. օրը, չքեղ կոչունք մը տրուեցաւ ի պատիւ Խտիվ Ապպաս Հիլմի փաշայի և իր հետեւորդներուն։ Ն. Բարձրութիւն, մայրն և իր հետեւորդք, երեկոյին եւս, կայս. Պալատան մէջ ընթրելու պատիւ ունեցան։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրն ու կայսրուհին յառաջիկայ ԴՇ. օր Վենետիկէն պիտի մեկնին ուղղակի մայրաքաղաքս գալու համար։ Վենետիկէ մինչեւ Վոսփոր ճամբորդութիւնը պիտի տեւէ գրեթէ չորս օր։

—Վիլհելմ կայսեր ուղեւորութեան ի պատիւ, մայրաքաղաքիս գերման գաղթականութիւնն հանդիսաւոր ցոյց մը կազմակերպած է, որոյ հիմնագիրն է. նախ՝ Լոյտի երկու շոգենաւերով գերման երեւելիք Հոկտ. 5/17ին, ընդ առաջ պիտի երթան Հէնձոլլըրն շոգենաւուին, որ կայս. ամոլը նոյն օր մայրաքաղաքս պիտի բերէ։ Բ. յանուն գերման գաղթականութեան ուղերձ մը պիտի մատուցուի Վիլհելմ կայսեր։ Գ. Փառաւոր ընդունելութիւն մը պիտի լինի կայսեր ու կայսրուհւոյն, երբ բարեհաճին այցելել գերմանական վարժարանն ու հիւանդանոցը։

—Գերմանական դեսպանատան զինուորական կցորդ հարիւրապետ Մորկան՝ կայսեր պիտի ուղեկցի մինչեւ Երուսաղէմ։

—Սուրիոյ և Պաղեստինի մէջ, Գերմանիոյ կայսեր այցելած տեղերուն չքեղ տեսարանները գծելու համար, քանի մ'անուանի պատկերհաններ պիտի ժամանեն կայս. ուղեւորութեան։

—Ծովային գործոց նախարարութիւնն հեռագրաւ հրաման ղրկեց

կայս. Ա. Նաւաբաժնին Հրամանատարին, որպէս զի կազմ և պատրաստ ըլլայ Ա. Հրամանին ճամբայ ելնելու: Համիտիյէ և Ազիզիէ մարտանաւերն ալ Միջերկրական ծով երթալու կ'պատրաստուին: Սէլանիկ գտնուող Բ. Նաւաբաժինն ալ իր պիտոյքները լրացնելու ձեռնարկած է, բայց չի գիտցուիր թէ Հաուրան՞ ջուրերը պիտի երթայ եթէ ոչ Պէրութ, Եաֆայի կամ Քրիտի ջուրերը:

—Վոլֆի հեռագրական գործակալութիւնը Պերլինէ կ'հերքէ Եւրոպական լրագրաց ոմանց այն լուր, թէ Գերմանիոյ Կայսրն իր թէ իր ուղեւորութիւնն ի Կ. Պոլիս յետաձգած կամ բոլորովին ի բաց թողած է: Նոյնպէս ճշմարտութեան հակառակ է քաղաքական նշանակութիւն մը վերագրել այս ուղեւորութեան: Ստոյգ աղբիւրէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, կ'ըսէ նոյն գործակալութիւնը, Գերմանիոյ Կայսրը Գերմանիոյ Խորհրդարանն անձամբ բանալու և ժողովոյ աշխատութիւնները չյետաձգելու համար, ետ կեցած է Եգիպտոս եւս ճամբորդելու դիտաւորութենէն:

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ.—Անցած շաբթու ծանուցինք թէ Քոսովայի կուսակալն ու Անատոլուի նահանգաց Ընդհ. Քննիչ Շաքիր փաշա յիշատակագրեր ղրկած էին այն միջոցներուն վրայ զորս հարկ է տնօրինել՝ Օսմ. Նահանգներու բնակչաց երջանկութիւնն ու բարօրութիւնն առաւել եւս ապահովելու համար, և թէ այդ յիշատակագրեր Մեծ-Եպարքոսութեան կողմէ յանձնուած էին ձեռնհաս պաշտօնատանց քննութեան: Այս պաշտօնատուններէն ոմանք, մատուցուած յիշատակագրերը քննելէ վերջ, իրենց ծանօթութիւններով ինչ ինչ կէտերու վրայ բացատրութիւններ եւ ամբողջացուցիչ տեղեկութիւններ խնդրած են, այլ եւ այլ նահանգաց բնակչաց վիճակագրութեան, հանրային պաշտօնէից թըւոյն, զանազան ազգութեանց եկեղեցիներուն եւ դպրոցներու թուոյն, և հանրօգուտ ձեռնարկութեանց վրայ: Այս մազպաթաներ իրրեւ հիմ պիտի ծառայեն Ընդհ. յիշատակագրի մը խմբագրման, որ Բ. Դրան կողմէ պիտի հաղորդուի Շաքիր փաշայի: Այս վերջինն ալ Նահանգներու իշխանութեանց պիտի յանձնարարէ, ուրոյն տեղեկագրերով հայթայթել խնդրուած տեղեկութիւնները: Շաքիր փաշա եւ այս տեղեկագիրները դասաւորելով Բ. Դուռը պիտի ղրկէ:

ԶՕՐ. ՍԱԱՏԷՏՏԻՆ փաշա, որ Քոսովա կ'գտնուէր, հրաման ստացաւ Պէրանա երթալու, քննական պաշտօնով:

ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆ որոշեց օսմ. դեսպանատանց մէջ Նաւային կցորդներ կարգել՝ իրազեկ մնալու համար այն օրըստօրէական յառաջդիմութեանց որք նաւային արուեստին մէջ կ'կատարուին յԵւրոպա:

—Որոշուած է նաեւ առեւտրական կցորդներ անուանել Պերլինի, Վիեննայի, Բարիզի և Լոնտոնի օսմ. դեսպանատանց մէջ, և առեւտրական գործակալներ կարգել եւրոպական այն միւս մայրաքաղաքներուն մէջ, ուր միջազգային կարեւոր վաճառականութիւն մը ի գործ կ'դրուի:

Բայց Իգտամ իր այս աւուր թուով կ'հերքէ Մոնիդէօրի այս երկու լուրերը:

ԻՍԼԱՄՈՒԹԻՒՆՆ. — Ժամանակէ մ'ի վեր Հոլանտական գաղթականութեանց իսլամ բնակիչք իրենց օսմ. ազգայնութիւնը կ'պահանջեն: Այս խնդիր վերջերս շատ զբաղեցուց Օսմ. և Հոլանտական կառավարութիւնները: Հոլանտական դեսպանին մեկնումն առնչութիւն ունի այս խնդրոյն հետ: Հոլանտական կառավարութիւնը Բ. Դռնէն կ'պահանջէ ետ կանչել օսմ. հիւպատոսներէն ոմանք, որոց ընթացքին դէմ կ'գանգատի, այս ազգայնութեան խնդրոյն ծնունդը վերագրելով անոնց թելադրութեանց: Կայս. կառավարութիւնը, վերապահումներ ընելով, հրաւիրեց հոլանտական կառավարութիւնն որ հարկ եղած միջոցները տնօրինէ արագ լուծում մը տալու համար այս ազգայնութեան (հպատակութեան) խնդրոյն որ արդէն ծանր համեմատութիւններ ստացած է: [Մոնիդէօր]:

ԹԷՀՐԱՆԷ կը հեռագրեն թէ Պարսից շահն իր Եւրոպական ուղեւորութիւնն յետաձգած է յառաջիկայ գարնան: Այս յետաձգման առթիւ, հեռագրական գործակալութեանց հրատարակութիւնք, ճշմարտութեան հակառակ են, կ'ըսէ Իգտամ: Շահին ուղեւորութեան յետաձգումն յառաջ եկած է մասնաւորապէս սա իրողութենէ թէ Շահն անձամբ կ'ուզէ ներքին գործոց վիճակը բարելաւելու և պետական գործոց մէջ բարենորոգումներ ներմուծելու:

—Կայս. կառավարութիւնը Կենէֆի մէջ Օսմ. հիւպատոսութիւն մը հաստատեց:

ՃԻՏՏԷԷ կը հեռագրեն թէ Գամարանի մաքրանոցը մտնող Նաւերուն նկատմամբ, Կայս. կառավարութիւնն և Անգլ. նաւային ատեանք քննութիւն մը պիտի կատարեն:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվ Աբպաս փաշա եւ իր մայրն այսօր Եգիպտոս կ'վերադառնան Մահրուսէ շոգենաւով:

ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ.— Ասկէ ամիս մ'առաջ, Պերլինէ Գերման դրամատէր մը Կ. Պոլիս եկած էր, իր հետ բերելով խոշոր ծրագիր մը, մայրաքաղաքիս բարեզարդութեան համար: Այս ծրագիր այժմ կ'ուսումնասիրուի ձեռնհաս պաշտօնատան մէջ: Ծրագրին հեղինակը, Պոլսոյ մէջ քանի մ'օր զուարճանալէ յետոյ, Պերլին վերադարձաւ, խոստանալով ի հարկին նորէն գալ և խնդրուած բացատրութիւնները տալ, եթէ Կայս. կառավարութիւնը նպաստաւոր պատասխան մը տայ իր առաջարկութեանց: Այս Գերմանն ալ, իր խոշոր ծրագրով, մրցակից մ'ըլլալու է Սըր Ա. Պարթլէթի ոչ նուազ խոշոր ծրագրերուն:

ՆՈՐ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.— Արդէն ծանուցած ենք թէ Կայս. կառավարութիւնն ելմտացոյցին մէջ 44,000 ոսկեայ գումար մը սահմանած էր Գարաքէօյի կամուրջին նորոգ շինութեան համար: Ծովային Նախարարութիւնն, արքունի Նաւարանին զբաղեալ վիճակին պատճառաւ, չկրնալով ստանձնել նոր կամուրջին շինութիւնն, որոշուած է նուազուրդով յանձնել ճարտարագէտ յանձնառուի մը: Ցարդ հինգ մրցակիցներ ներկայացած են, որոց մէջ յիշատակելի են Հաճօրուլօ և Ընկ. և Օսման Ուսթա:

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ. — Հանքաց եւ անտառաց Վարչութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկուած էր Նիկոմիդիոյ և Էրէյլիի կողմերը, պատրաստ վառելափայտին և ածուխին քանակութեան վրայ քննութիւն կատարելու: Այս խղճամիտ քննիչ, արդէն Պոլիս վերադառնալով, իր տեղեկագիրը մատուցած է, որով կ'ըսէ թէ Պոլսոյ փայտի վաճառականք տեղւոյն վրայ իւրաքանչիւր չէքին 5-6 ղշ.ի կ'առնեն, մինչդեռ Պոլսոյ մէջ քառապատիկ և մերթ եւս հնգապատիկ գնով կ'ծախեն, արդի՞ւնք իրենց անօրակելի շահադիտութեան: Այս խնդիր Քաղաքապետութեան նկատառման յանձնուած է, որպէս զի շահադէտներուն դէմ խիստ միջոցներ ձեռք առնու, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք:

ԻԶՄԻՐԻ մաքսատան հրդեհէն ազատուած բայց մասամբ վնասուած վաճառքներն ի մօտոյ աճուրդով պիտի ծախուին: Օտար հպատակաց շահերը պաշտպանելու համար, հիւպատոսք եւս ներկայ պիտի գտնուին աճուրդի գործողութեանց:

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Սինոդին անդամ և Ամասիոյ Մետրապոլիտ Տ. Անդիմոս, Յունաց Պատրիարքարանի նուիրեց Օսմ. Սուլթաններու կողմէ Րումէլիի Նահանգներու Մետրապոլիտներուն շնորհուած 17 Ֆերմաններ, որք թանկագին հնութիւն մ'ունին: Տ. Անդիմոս Պէկիրատի մէջ մետրապոլիտ եղած ատենը ձեռք անցուցած է այս թանկագին Ֆերմանները:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Մր. Սթրաուս, Շբ. օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարարին հետ:

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ անձնական զբօսանաւը, Սթամպուլ, կատարելապէս նորոգուած, Շբ. առաւօտ արքունի նաւարանէն դուրս ելաւ, և Գապաթաշի առջեւ խարսխեց: Նոյնպէս Իզզէտտին և Ինայէթ զբօսանաւերը, բոլորովին նորոգուած և ելեքտրական մեքենաներով օժտուած, խարսխած են Պէշիքթաշի առջեւ,

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Քանպօն, դեսպանատան Պոմպ պահակաւով, Շբ. օրը Մուտանեա գնաց, Պրուսայի մէջ զբօսական պտոյտ մը կատարելու:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Թայմզի Վիեննայի թղթակիցն ամերիկեան դեսպան Մր. Սթրաուսի վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ ամերիկեան դեսպաններուն մէջ չկայ մէկն որ Մ. Սթրաուսի չափ իրազեկ ըլլայ արեւելեան գործերուն: Մր. Սթրաուս ասկէ առաջ Պոլսոյ դեսպանատան մէջ վարած իր պաշտօնին շնորհիւ մեծ փորձառութիւն ստացած է, որով աներկբայելի է թէ Թուրքիոյ ու Ամերիկայի միջեւ բարեկամական յարաբերութեանց կապերը պիտի ամրապնդէ, և արդէն հրահանգ ստացած է իր կառավարութենէն՝ բանակցիլ Բ. Դրան հետ Պոլսոյ ամերիկեան Բ. կարգի դեսպանութիւնն Ա. կարգի դեսպանութեան վերածելու համար:

ԱՆՁՐԵՒ ԵՒ ԿԱՅԾԱԿ.— Հնգամսեայ անընդհատ երաշտութենէ մը վերջ, վերջապէս երեկ առաւօտ մթնոլորտային փափաքելի փոփոխութիւնը տեղի ունեցաւ և տեղատարափ սկսաւ տեղալ որոտումներով և փայլակներով, եւ դեռ կ'շարունակէ, ուրեք ուրեք ողողումներ պատճառելով: Գլխաւորաբար Քեաղըտհանէի գետակն յորդելով, բաւական վնաս պատճառած, և քանի մը պարապ սայլեր մինչեւ Խասգիւղի առջեւ քշած տարած է: Հորհորի և Ագսարայի թաղերուն մէջ ողողումներ գոյացան: Թէ Պոլսոյ և թէ Սկիւտարի մէջ գոյացած հեղեղներուն պատճառաւ, անցուդարձը պահ մը արգիլուեցաւ և մարդկային զբօսանքը բաւական գործ տեսան անցորդները շալկելով: Թոփխանէյի կառքերն, արագահոս հեղեղներուն պատճառաւ, քանի մ'անգամ գծերէն ելան: Պահէ գափու պահ մը ծովակի մը երեւոյթն առած էր: Իգտամ, խօսելով երէկուան անձրեւին վրայ, կ'ըսէ թէ եղանակին այս փոփոխութենէն գանգատելու պատճառ մը չունինք, սակայն այս քանի՛ քանի՛ անգամ է որ կ'խնդրենք որպէս զի Քաղաքապետութիւնը միջոց մը գտնէ հեղեղներուն առաջքն առնելու համար: Արդեօք ինչպէս կ'ընեն այն երկիրներու մէջ ուր աւելի ձիւն ու անձրեւ կ'տեղայ քան Պոլսոյ մէջ:

—Երէկ առաւօտ, ժամ Չուկէսին, Խասգիւղի Գըզըլ-Մինարէ թաղն Հըրէից Սինակոկային վրայ կայծակ իյնալով, Եագօ անուն հրեայ մը շանթահար եղաւ, և իր եղբայրն Ավրամ շանթին ազդեցութենէն մասամբ վիրաւորուեցաւ:

«ԱՍԱՐԸ ԹԷՎՖԻԳ» մարտանաւն, Փէլէնկի Տէրիա Թօրփիլահալածն և ուրիշ 6 Թօրփիլանաւեր փութով ածուխ կ'առնեն Դարդանէլ ուղեւորելու համար:

ԲԵՐԱՅԻ ՄԵԾ ՊՈՂՈՏԱՅԻՆ վրայ գտնուած թիւ 261, 271, 273 և 275 վաճառատունները, Քաղաքապետութեան կողմէ գնուած ըլլալով, պիտի փլցուին, որով Բերայի Մեծ Պողոտան պիտի ուղղուի, և Սեպուհ պէյի հոն ունեցած կալուածները պիտի օգտուին: Այս պատճառաւ Քաղաքապետութիւնն ըստ օրինի Շէրէֆիյէ կ'պահանջէ Սեպուհ պէյի կալուածներուն համար:

ԳԱՍԱՊԱՅԻ երկաթուղւոյ ընկերութիւնն երկրագործական գործիներու փոխադրութեան սակագինը զգալապէս վեղչած և իրողութիւնը ծանուցած է առեւտրական Նախարարութեան.

ԱՐՃԷՇԻ կիսաբաժնին վերաբերեալ Համիտիէ թեթեւազէն հեծելազօրաց գունդերուն տասնապետներն ու չաւուշներն ի զէն կոչուած են՝ զինուորական կրթութիւն կատարելու:

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ երաշտութիւնը կը տիրէ և ձիթապտուղի հունձքը մեծապէս վնասուած կ'համարուի:

—Իզմիրի հրկիզեալ մաքսատան վերաշինութիւնն սկսաւ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.— Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը Պուլկարիայէ անցնող արեւելեան երկաթուղւոյ գծին զուգահեռական երկրորդ գիծ մը շինել կ'ուզէր, և այս ծրագիր երկար բանակցութեանց նիւթ եղած էր Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան և շահագործող ընկերութեան տնօրէն Մ. Քիլմանի ու Տօքդ. Ապէրի միջեւ: Նոյէ Ֆրայէ Բրէսի խօսքին նայելով, այս մասին համաձայնութիւն գոյացած է եղեր, որով Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը, մինչեւ մենաշնորհի պայմանաժամն, ինք պիտի շահագործէ Պուլկարական հողէն անցնող գիծն և ի փոխարէն դրամական մեծկակ հատուցում մը պիտի ընէ արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան: Պերլինի Տէօյչ Պանքին տնօրէն Մ. Սիմէնս այս նպատակաւ այս օրերս Սոֆիա պիտի երթայ:

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութեան կողմէ ղրկուած յատուկ քննիչներ, Շիրքէթի Խայրիյէի շոգենաւերը քննելով, ամենքն ալ գոհացուցիչ վիճակի մէջ գտան, ի բաց առեալ 1 թիւ շոգենաւէն, որ հանգստեան պէտք ունի:

ՆՈՐ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՆԵՐ բաշխուեցան Բերայի զինուորական Ջրանկիրաց խումբին, որ Ուրբ. օրը ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան:

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրք կ'ծանուցանեն թէ Թեսալիոյ մէջ մեծ թշուառութիւն կ'տիրէ, և շատեր ուտելու հաց անգամ չեն գտներ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏՍԱԼ.—Ատանայի Նահանգին Իչ-Իլ գաւառին Մօթ գաւառակին Նախորդ արկղակալ Միխալաքի էֆ. 98,000 ղրշ.ի գումար մը իր կոկորդն անցուցած ըլլալով, Ատանայի Իստինաֆի ժողովին առջեւ դատաստանի ենթարկուած և պատժական օրինաց 82րդ յօդուածին համաձայն հնգամեայ բերդարգելութեան և նոյն գումարը տուժելու դատապարտուած էր: Պետական Խորհրդոյ վճռաբեկ Ատեանն հաստատած է այս վճիռն, և ձեռնհաս պաշտօնատան մատուցած է ի գործադրութիւն:

ԱՅՍ ՍԻՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Բէքինէ կ'հեռագրուի թէ անկարգութիւններ վերսկսեր եւ 5 Չինացի սպանուեր են: Եւրոպացւոց վրայ յարձակումները կ'շարունակուին: Գաւառներու մէջ հեռահեռէ մօքերը կ'գրգռուին. բարենորոգմանց կուսակիցները կ'հալածուին: Ի Շանկայ եւ ի Ջիֆօւ գաղտնի գործակալաց ձեռամբ կը յայտարարուին եւրոպացւոց քով ծառայող չինացիներուն որ հրաժարին:

—Չինացիք եւրոպացւոց ծախուելիք ուտեստները կ'թունաւորեն: Կիրինի մէջ (Մանչուրիա) ռուս երկրաչափ Ցիվինքիի վրայ խուժանը յարձակեցաւ և մահացու կերպիւ վիրաւորեց զայն: Ջունկ-Քինկի մէջ ալ գրգռուած և կատաղի խուժանը միսիոնարներու վրայ յարձակած, տներն ու դպրոցներն աւրշտկած է. Եւրոպացւոց վիճակը տագնապալից է:

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ. — Վճռաբեկ Ատենին տեղեկաբեր Մ. Պարդ, Տրէյֆիւսի, Բաղի տիւ Գլամի, Էզդէրհազիի, Զօլյայի և Բիքառի նկատմամբ տեղի ունեցած դատավարութիւնը խստիւ քննադատած և շատ մը անկանոնութեան մատնանիշ ըրած է:

—Հռոմայ Գարիդալէ լրագրին մէջ արժանահաւատ անձնաւորութիւն մը նամակ մը հրատարակելով, կը հաստատէ թէ ինքն Հռոմայ մէջ Բաղի տիւ Գլամը տեսած և հետը խօսակցած է: Բաղի տիւ Գլամ յայտարարեր է թէ Հռոմ եկած է մէկու մը քով աւանդ կարեւոր թղթերն ետ առնելու համար, և իրիկուան կառախումբով մեկնած է:

—Բէքինի պաշտօնական շրջանակներու մէջ օտար զինուորաց ջոկատներուն Բէքին բերուիլը գէշ տպաւորութիւն ըրաւ: Ջունկ-Լի-Եամէնի երեք բարձրաստիճան պաշտօնեայք դեսպանատուններու պատելով, խնդրեցին որ օտար զինուորներ բերել տալու հրամանն ետ առնեն, որովհետեւ այս զինուորներուն ներկայութիւնն աւելի եւս պիտի գրգռէ խուժանը: Դեսպանք մերժողական պատասխան տուած են:— Պաշտօնական յայտարարութիւն մը փակցուեցաւ պատերու վրայ, որուն մէջ մահու պատիժ կ'տնօրինուի Եւրոպացւոց մը վրայ յարձակողին:

—Դեսպանք յատուկ կառախումբեր խնդրած են զօրաց փոխադրութեան համար:

ԳԱՀԻՐԷԷ կ'հեռագրուի թէ Քիչնէր փաշա երկարօրէն տեսակցած է Լօրտ Քրոմըրի հետ Ֆաշոտայի մասին: 72 ժամէն Խարդումէ Գահիրէ հասած է. կառախումբն Աղպարայէ մինչեւ Վատի Հալֆա 12 ժամ տեւեր է: Գահիրէ բերուած հիւանդ զինուորաց թիւն 700 է. այսինքն բանակին վեցերորդ մասն հիւանդ է:

ՃԱՊՈՆ երկու զրահաւոր ղրկած է չինական ջուրերն, ի պաշտպանութիւն իր հպատակներուն:

ՍՊԱՆԻՈՅ Նախարարապետ Սակասթա յայտարարած է որ չինական գործերը եւրոպական Պետութեանց մէջ անպատճառ պատերազմ յառաջ պիտի բերէ, թէ Ռուսիա, Ֆրանսա եւ Գերմանիա համաձայնած են մէկ կողմէն, իսկ Անգլիա, Մ. Նահանգներն եւ Ճապոն միւս կողմէ:

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 7, 8 Հոկտ.]

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը վերջին դէպքերուն պատճառաւ ստիպուեր է պարտաւորել Քաղաքապետութիւնն, որ բանթող գործաւորներուն յանձնէ ճամբաներուն նորոգութեան գործը: Քաղաքապետութիւնն ալ կ'ստիպէ յանձնառուներն որ շուտով ձեռնարկեն հողերն հարթելու գործին, ապա թէ ոչ կ'սպառնայ իրենց տրուած մենաշնորհն ետ առնել:

ԼՈՆՏՈՆԻ ֆրանս. նորընտիր դեսպան Մ. Քանպօն Դեկտ.է յառաջ պիտի չկրնայ իր նոր պաշտօնին գլուխն անցնիլ, կ'հեռագրեն Բարիզէ:

ՏԷԼԱԿՈԱՅԻ մասին անգլեւգերման համաձայնութիւնը դեռ վճռական ձեւ մը առած չէ: Կ'ըսուի թէ Բորդուկալ պիտի ընդդիմանայ:

ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ ներքին, ջղային և մորթային հիւանդութեանց.—Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Միսք փողոց, թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի: 30—4

ՏՕՔԹ. Ա. ԹԱԳՒՈՐԵԱՆ

Վկայեալ Բարիզու Բժշկ. Համալսարանէն

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Տղայոց և Ներքին հիւանդութեանց

Բարիզի մէջ իր ուսման շրջանն աւարտելէ և երկար ժամանակ տեղւոյն հիւանդանոցներուն մէջ փորձառութիւն ստանալէ ետքը, Կ. Պոլիս դարձած է, և իր բնակութիւնն հաստատած է Գատըգիւղ, Թատրոնի մօտ, Քիբիլոս փողոց, թիւ 28: Կ'ընդունի հիւանդներ ԲՇ, ԴՇ, ՈՒՐ, կէս օրէն մինչեւ ժամ 4½ (Ը.Ե.): Վկայեալ աղքատ հիւանդները ձրի կ'դարմանէ: 12—10

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՔՈՓԷՆՀԱԿ.—Լիպաւի շրջակաները պատահած սոսկալի փոթորկի մը պատճառաւ Նիքոլա Չարն ուշացաւ, և այսօր միայն հասաւ հոս իր «Բեւեռային Աստղ» շոգենաւով, ներկայ գտնուելու Լուիզ թագուհւոյն յուղարկաւորութեան: Ռուսիոյ Լէօբոլտ իշխանը Վիլհէլմ Կայսեր կողմէ յուղարկաւորութեան հանդէսին ներկայ պիտի ըլլայ:

ՎԻԵՆՆԱ.— Մ. Պէյլինսքի պիտի Նախագահէ աւստրօ-հունգարական դաշնագիրը կնքելու պաշտօն ունեցող Յանձնաժողովին:

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ Կայսեր ճամբորդութեան պատճառաւ Վարչապետ Հոհէնլոէ իշխան պիտի բանայ Պրուսիական Նոյմ.ի նստաշրջանը:

—Պատէնի մեծ-դուքսն հոս եկաւ յայցելութիւն Վիլհէլմ կայսեր՝ անոր Երուսաղէմ ուղեւորելէն առաջ:

ՆԻՒ ԵՕՐՔ. — Կառավարութիւնն որոշեց մօտերս 150,000 հոգինոց կանոնաւոր բանակ մը ղրկել Քուպա:

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ.—Բաց ի Պալթիմոր յածանաւէն, որ Թիէն-Ջին ղրկուած է, արտաքին գործոց նախարարն յայտարարեց թէ կառավարութիւնը նոր զրահաւորներ պիտի ղրկէ Չին, ի պաշտպանութիւն Ամերիկայի շահերուն:

ԲԱՐԻԶ 9 Հոկտ. — Ֆրանսայի և Սպանիոյ միջեւ պայմանագիր մը կնքուեցաւ լրագրութեան վերաբերեալ հեռագրաց սակագինը վեղչելու համար:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 9 Հոկտ.— Հէրալտ ստոյգ աղբիւրէ առնլով, կ'ըսէ թէ առ առաւելն 36 ժամէն Էսթէրհազի հրամանատար ձերբակալուելով Ֆրանսական կառավարութեան պիտի յանձնուի:

ՊԵՐԼԻՆ.— Պրունսվիքի դքսուհին այս առաւօտ մեռաւ:

ԼՈՆՏՈՆ. — Փօրթ-Տոֆէնէն եկած լուրեր կ'ըսեն թէ կ'կարծուի որ Էսքիմացիք Հիւսոնի ծովեզերքներուն վրայ նշմարեր են Անտրէի օդապարիկը:

ԲԱՐԻԶ.—«Կարտֆէօ» ֆրանսական ձին շահեցաւ 100,000 ֆր.ի մեծ պարգեւը Բարիզի Քաղաքապետութենէն:

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ կառավարութիւնն որոշեց չինական խնդրոյն մէջ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի քաղաքականութեան հետեւիլ:

—Կառավարութիւնը սաստիկ ոխ մը կ'սնուցանէ Անգլիոյ դէմ, անոր սպանեւամերիկեան պատերազմին մէջ իրեն հանդէպ բռնած ընթացքին համար:

ԲԱՐԻԶ. —Ծերակուտականներէ Մ. Թրարիէօ Նախարարապետ Մ. Պրիսոնի նամակ մը գրելով յայտարարած է թէ Գնդ. Բիքառի խիստ և անմատչելի բանտարկութեան մը դատապարտուիլն օրինաց հակառակ է և թէ պէտք է բանտարկութեան պայմանները քիչ մը մեղմացնել: Հակառակ պարագային մէջ Մ. Թրարիէօ Ծերակոյտի ժողովին մէջ խնդիր պիտի յարուցանէ այս մասին:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՏՔԴ. Գ. ԴԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական և արհեստական ամէն տեսակ գործողութիւնք, ըստ առողջապահական նոր դրութեան: Թմրեցուցիչ դեղերով առանց ցաւի ատամնահանութիւն. աղքատաց համար ձրի: Բաց ի կիրակէէ ԱՄԷՆ ՕՐ 11—6 [Ե.] կ'ընդունի իրեն դիմողները: Բերա, Մեծ Փողոց, Կալոփ–Սէրայէ դիմաց, Բիւ 200: 70—50

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ
ՏՔԴ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
[illegible]
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ
[illegible]
Դրուատեալ և յանձնարարեալ
ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴԷՆ

Կարեւոր գործ ամէն մարդու համար

ԳԻՆ 25 ՂՐՇ.

Կ'գտնուի ամէն գրավաճառաց քով: Կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան տպարան (Էսկի Զապթիէ Ճատտէսի թիւ 61)

Կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղշ.նոց թղթատարութեան ծախքի կամ հինգ ու կէս Փր.նոց նամականիշի փոխարէն, կ'ստացուի թղթատարով մէկ օրինակ: 10—3

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ.Ո.	24 12
Ամէնէն բարձր գին	»	24 14
Ամէնէն վար գին	»	24 11½
Րումէլիի Երկաթուղի	Փր.	107 3/8
Ամէնէն բարձր գին	»	108 —
Ամէնէն վար գին	»	107 5/8
ԲԱՑՈՒՄ 28 Սեպտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ.Ո.		24 12
Րումէլիի Երկաթուղի	Փր.	107 3/4
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	Օ.Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Փր.	— —
Քռէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ.Ո	9 23
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա.Ո.	3 11
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ո	4 03
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	710 —
» ժուխանս	»	210 —
» պարտաթ.	»	497 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	304 —
Քարափ Կ.Պոլսոյ	»	463 50
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Ս.Ո.	— 70
» ութ օրուան	»	2 10
Րումէլի Երկաթ. »	Փր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 Փրանքնոց	ղրշ.	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 08
Բօլ Իմբէրիալ	»	90 15
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 35
Մէթալիք	»	97 20
Րուպլ Թղթադրամ	Օ.Ո.	8 54
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 27
Բարիզ 3 »	Փր.	22 98¾
Ֆիորին մանտա	»	10 88¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ. 8 Հոկտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա.Ո.	47 —
» » » Գ.	»	25 75
» » » Դ.) բաց.	»	22 —
) գոց.	»	21 93
Փոխառութիւն Գասապա	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	101 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 75
Այտընի երկաթուղի	»	10 50
Եգիպտական միացեալ	»	109 37
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109 63
Հելլենական 5%	»	38 50
Մոնօբօլ Հելլենական 4%	»	43 —
Ռանթ 4%	»	31 —
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	92 50
» նոր » 6% 1892	»	92 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 45
Դրամազեղչ	»	3 —
ՊԵՐԼԻՆ, 8 Հոկտ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 —
Րումէլիի Երկաթուղի	»	112 10
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 25½
ԲԱՐԻԶ, 8 Հոկտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	ղրշ.	22 25
) գոց.	»	22 30
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	26 30
Օսմանիյէ	»	404 —
Րումէլիի Երկաթուղի	Փր.	108 50
Օսմ. Ռէժի	»	289 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	550 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	102 22
Քռէտի Լիօնէ	»	851 —
Պանք տը Բարի	»	950 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3685 —
Իտալական Ռանթ	»	92 40
Սպանիական արտաքին	Ա.Ո.	42 35
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 30½
Դրամազեղչ	»	2 —
ՎԻԵՆՆԱ, 8 Հոկտ.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 55
» Լոնտոնի վրայ	»	120 30
Րումէլիի Երկաթուղի	»	58 10
Օսմ. Ռէժի	»	131 70

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԴԱՂՁԱԲԵՐՔ. —Ծուխ. — Ժամանեցին 2400 պարկ Թրիէսթէ և 348 պարկ ռուսական, և ամենքն ալ ծախուեցան 88-100 և 80 ղշ.էն: Խաշխաշ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 1500 պարկ: Կ'արժէ օխան 5—6 ղշ: Բրինձ.—Ժամանեցին եւ ծախուեցան 350 պարկ Եգիպտական, 8000 պարկ Ռանկուն, 200 Րիզոն և 200 Ճարոնական, Ա.ն 82—83 ղրուշէն, Բ.ն 108 ղրուշէն պարկը: Սիզմէրեան Կաւուձ.—Թափանրօքի վրայ գործ եղաւ օխան 11 ղշ.էն: Մոմ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 1000 սնտուկ Ֆուրնիէ: Պոսֆորի գինն է քիլօն 3.87½ ղշ. Ֆուրնիէ՝ սնտուկը 47 ղշ. Արոլլոն՝ 44 ղրշ: Բամբակ.— Սնտուկը 22 ղրշ., ոսկին 100 ղշ.էն:

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չեղաւ: Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ:

ԱԼԻՒՐ.— Ժամանեցին 46 տակառ Ուլաստոֆքա, 16 Քորտաքոֆքա և 20 Օտեսա. գիներն են Ուլաստոֆքա 38—39 օխան, Քորտաքոֆքա՝ 40—41½ օխան, և ռումանական՝ 41—42 օխան 1 Օսմ. ոսկւոյ:

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ.—Մէկ քանի գործեր եղան: Կ'արժէ Քարտիֆ՝ 28-30, Նիւքասլ՝ 24-26 եւ սկովտական՝ 20½—23:

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ. — Հրապարակի վրայ բաւական գործ եղաւ, որովհետեւ Անատոլուէ գնողներ եկած են: Մանածի, մարմաշի, կտաւի և սպածոյի վրայ շատ գործ չեղաւ:

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ. — Թիֆթիկ. —55 հակ ծախուեցան Եռզրումի ապրանք օխան 19½—19¾ ղրուշէն: Բուրդ. — Նոր արտադրութիւնք անցած տարուանին չափ շատ չեն: Կայսերական գործարանք գնումներ կ'կատարեն: Իզմիրի մէջ գնորդ չկայ: Բամպակ.— Ժամանեցին 10,000 օխա Իզմիր՝ հին բերք և 12000 Ատանա՝ նոր բերք. վաճառում չկայ. գիներն իյնալու հակամէտ: Մըսըր Չարշըի մէջ մանր վաճառումներ: Իզմիրի մէջ հրապարակն հանդարտ է ապրանք չկենալուն: Նոր ապրանքն որ օդին զովութեան պատճառաւ ուշացած է, 15 օրէն կ'սպասուի: Մետաքս.—Մէկ քանի գործեր եղան: Պրուսայի մէջ բաւական կարեւոր գործեր եղան: Մարսիլիոյ հրապարակն ոգեւորեալ է: Լոնտոնի մէջ ալ հրապարակն ամուր է, եւ բանուկ գործեր եղան: Իզմիրի մէջ խոզակի խնդրանք կայ միշտ, բայց ապրանք քիչ կուգայ: Ի Լիոն Պրուսայի բժժական մետաքսի [կաճժ] գինն է 37—44 Փր., Սուրիա՝ 42—45, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 45—49 և Պրուսա 42: Կաշեղէն.— Բանուկ գործեր եղան զանազան ապրանք, 4000 ոսկի արժէքով, մասնաւորապէս Շիրվան և Աֆղան: Աֆիոն.— Ծախուեցաւ 4 սնտուկ Զիլէ, լաւ ապրանք 180 ղշ.էն օխան, 5 սնտուկ Նալլը Խան, հին բերք, 140—142 ղշ.էն: Իզմիրի մէջ հրապարակն աւելի ոգեւորեալ է. գիներն են՝ նոր բերք Թէլքէլ 92-94 ղշ. օխան, 100 ղրշ. հին Գարահիսար, եւ 95—97 հին բերք: Պատրաստ կայ 2540 կոզով: Դրաքէ Խէժ.—Ծախուեցաւ 27 պարկ կեսարիա, Ա. տեսակ ճերմակ 24—28½ ղշ.էն, 3 պարկ կեսարիա, Բ. տեսակ, 22½ ղշ.էն և 52 պարկ վար ապրանք 15¾—17½ ղրուշէն օխան: Իզմիրի մէջ գործ չեղաւ: Մահլէպ.— 60—200 ղրուշ: Սալէպ. Ծախուեցաւ 4 պարկ Ա. տեսակ 13½ ղշ.էն և 6 պարկ հոս տեղի համար 13 ղրշ. Գիներն են 10—14 ղրշ. օխան: Դեղին հատիկ.— Ծախուեցաւ 500 օխա 17½—18 ղրշ.էն: Դեղին ծաղիկ.— Ծախուեցաւ 10 պարկ Մարաշ, Ա. տեսակ, 2.62½ ղշ. օխան: Իզմիրի մէջ քանի մը գործեր եղան, օխան 105—160 փրյ.էն: Գետար.—Օխան 3-7 ղրշ: Մորի. — 6—14 ղրուշ: Ընկոյզ.— Օխան 55—56 փր.: Կաղին.— Կ'արժէ կենդինարը 110—120 ղշ: Խաշխաշի.— կենդինարն 30—60 ղշ.: Պիստակ. — Գործ չեղաւ: Նուշ.— 4—5½ ղշ: Չամիչ.— Օխան 20 փր.էն 4½ ղշ: Թուզ.— 1½—3¼ ղշ. օխան: Մաղրիդ.— Օխան 22—45 ղշ:

(Աւստր. Սենէկէ Լըվէէր Սեպտ. 26/8 Հոկտ.)

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջարկեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բաղդատաբար այն շայարժակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոյ մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։—Նաեւ երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասուց 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 եւ 22 կր. սենեակներն, առ. Գ.Ռ.ՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 1,314,000,000 ՖՐ. ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐԼ.

1897 ՏԱՐԻՈՅ ՀԱՍՈՅԹՔ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ

Այժմու ապահովագրութեանց ու ցկեանս եկամուտ 4 միլիոն 853 միլիոն ֆրանք Ցուցած (Նախատեսութեան դրամագլուխ) 183.900,000 ֆր.

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ բաժնետէր չունենալով ապահովագրուողները միայն կ'վայելեն թէ՛ ապահովագրութեան եւ թէ շահագործման բոլոր օգուտները։

Անփոփոխ եւ հաստատուն բաժիներ

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ՍԱԿԵՐ. — Ապահովագրութեան մուրհակ՝ Ամբողջ կեանք ցկեանս եւ ժամանակաւոր բաժիներով։ Մուրհակ՝ 5 0/0 պարտաթուղթ։ Մուրհակ՝ մասնակի եւ շարունակական վճարումներու։ Մուրհակ խառն՝ ըստ կամս ամբողջ կեանք եւ շահ երաշխաւորեալ։ Մուրհակ՝ քոնսոլիտէ դրամագլխով եւ շահով։ Զուտ շահերու օժտում։ Ցկեանս եկամուտ 10, 15, 17 եւ մինչեւ 18,39 0/0 եւ։ եւն։

Ընդհ. Գործակալ Հ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ — Գործակալութեան վարիչ ԱԼՊԵՐԴ ՄԷՕԼՀԱՒԶԷՆ

Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու Իզզէթ Պէյ խան

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ

ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.

ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հալաճեան խան Գարաքէօյ, Համաւբէն Սաօ

ԴԻՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։

Փոխառութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթղթոց։

Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կ'դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։

Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ կտրոններ կ'վճարէ։

Արժէթղթեր կ'պահպանէ։

Դրամ կ'ընդունի Զէթի հաշուով։

Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։

Վարկագրերու ապահովութեան համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։

Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ ԴԻՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։

Վաճառման վրայ փոխառութիւն կ'ընէ

Վաճառման ... անպայման առանց պարզ մթերոց չէք առնալով եւ թէ՛ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին հաստատուած Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ս. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուխտարեան փողը) — Ընդհ. Գործակալութեան Թուրքիայ համար ԹԷՕՏՈՐ ՔԵՊԱՆԷ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ եւ բնակարաններ եւ տանց մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 20, 21, 22

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵԱՆՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 եւ 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակները առժամապէս փոխադրուած են Նոթր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1 ին ամբողջովին երաշխաւորուած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կ'բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին հնդուն գրաւով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութիւնն եւ որոց կ'վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, եւ կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզ համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարկաւին չորս երաշխաւորել տակաւ ունի։ Նոյնպէս առաջաւորութիւններու եւ արուեստ ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու ... Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. Ռ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիգ-Պազարջիկ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց, Վիթուլիս խան Պալաթա

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինին որ Քինքինայէ, մսի հիւթէ, ֆոսֆաթ տը չօէ եւ ջղային ու սակրային դրութիւնը զարգացնելու անհրաժեշտ նիւթերէ բաղադրուած կազդուրիչ ըմպելի մ'է. ամէնէն ազդու դեղն է որ կ'բուժէ արեան աղքատութիւնը, դեղնութիւնը, թոքախտ, ստամոքսի ցաւերը, դժուարմարսութիւնն ու փորհարութիւնը։ Նոր ապաքինողներ, ծերեր, կիներ, տղաքներ, տկար կազմ ունեցողներ եւ զբաղումը մէջ նիհարցող պատանիներ՝ գործածելով Վիալի Գինին, նոր ոյժ կ'ստանան։ Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարանաց եւ գեղի մթերանոցներու մէջ։ 52—46

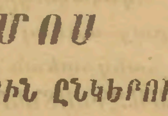

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի եւ Միջերկրականի միջեւ-քանոց շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպս	2500
Թամսէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէբդիս	2500
Անիւպիս	3000	Բերա	2250
Ալզօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կոլքոնի	1500
Տարօս	2750	Հելէն	1500

Զմիւռնիայ չորեք. ը Սեպտ. ի դէպ 3ին Լըվըրփուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Ուիթթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սթ.-րիթ, Լիվըրփուլ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Ա. Եւրոպայի եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակուելուն, Յակոբ Մաղաքեան՝ տարիներէ ի վեր հաստատուած ի Նաբոլի, փորձ յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանաց առուծախի գործողութիւններ։ —Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նաբոլի ըլլալով, շոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կըրած պայմանագրութեամբք, չտեսուած պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին։—Գ. Եթէ Ֆլորիօ Ռուպատինօ շոգենաւային ընկերութեան դիմուի եւ յայտնուի թէ Նաբոլի Մաղաքեանի կ'երթան, առժամս գնոյն զեղչ կ'ստանան զաղթականք միայն։—Դ. Այս ընկերութեան չքնաղ կարող են ուղիղ ... Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել հետեւեալ հասցէին։

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Փր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իւրիմաց Թերթին կ'առորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Ան որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ եւ այլ երկ... չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (44)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

Վ Է Պ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Մերուկն անմիջապէս կուահելով խորամանկ երիտասարդին դիտաւորութիւնը։

—Ի՞նչ պիտի ըսէիք տեսնանք, կը հարցնէ քմծիծաղով մը։

—Շահաւոր գործի մը պիտի ձեռնարկեմ եւ այս առթիւ 50 ոսկիի փոխառութիւն մը պիտի խնդրէի ձեր մեծութենէն, վստահ ըլլալով որ չէք մերժեր։

***եան վայրկեան մը լուռ կենալէ վերջ։

—Իրաւ է որ երիտասարդներու օգնելէ հաճոյք կ'զգամ, սակայն...։

—Ներեցէք էֆէնտի, կ'ընդմիջէ գործակալը, կրնաք վստահ ըլլալ որ այս փոխառութիւնն ընելով, մեր երկուքին համար ալ մեծ բարիք մը գործած պիտի ըլլաք. նախ որ, այս 50 ոսկին յաջողութեան սկզբնակէտ մը պիտի ըլլայ ինծ եւ երկրորդ, այս գումարին շնորհիւ գաղտնապահութեան պիտի վարժուիմ, ինչ որ ծանր պատիժ մ'է ինծ նման խօսելէ հաճոյք զգացող երիտասարդի մը, եւ թանկագին առիթ մը՝ Ձեր Մեծութեան նման լռութիւնը սիրող անձնաւորութեան մը համար։

—Ըսել է, այս փաստերով կ'վճռէք որ 50 ոսկիի փոխառութիւն մ'ընեմ ձեզ, կ'ըսէ ծերուկն, երիտասարդին փափկութեամբ զգացուցած սպառնալիքն հասկնալով։

—Բա՛ւ լեցի, կ'յարէ գործակալը, վճռելէ աւելի կ'խնդրեմ. իսկ եթէ իրաւարարի մը պէտքն զգաք, ձեր գեղանի ընկերուհւոյն դատաստանին կ'յանձնենք խնդիրը։

***եան կատաղութենէն գգլխած՝ չէքի տետրակը կ'հանէ գրպանէն ու 50 ոսկինոց չէք մը լեցնելով կ'յանձնէ երիտասարդին. եւ արդէն շոգենաւն ալ Պէզիէ հասած ըլլալով, այս վերջինը դուրս կ'ենտուի, չորթած գումարին վրայ խնդալով։

—Իրա՞ւ է Տիգրան, կրկնեց Գառնակերտեան զարմանալով, աս ի՞նչ խայտառակութիւն։

—Իրա՛ւ, սուտ չեմ գիտեր, պատասխանեց զաւակը, վաղը գործակալը սենեակ պիտի կանչեմ, այն ատեն ամէն բան ականջովդ կ'լսես։

—Է, չիտակը աղէկ լռութիւն սովրեր է այդ երիտասարդն, ո՞ւր է, գաղտնապահութեան պիտի վարժուեր նէ։

Եւ այս առթիւ շահեկան խօսակցութիւն մը բացուեցաւ Տիգրանի եւ ծնողացը միջեւ, ծերուկէն՝ Վահրամի անցած, անկէց ալ Աշխէնի, եւ այսպէս շարունակեցին մինչեւ գիշերուան ժամը չորսը։ Սակայն Վարդենի՝ Մրայօնեանի ընդունելութեան ծրագրին անձնատուր եղած՝ բնաւ ուշադրութիւն չէր ըներ այս ընտանեկան խօսակցութիւններուն եւ թէեւ ամենամեծ փափաք կ'զգար սենեակն առանձնանալով արձակ համարձակ խորհրդածելու, սակայն պատշաճութեան հակառակ չգործելու համար, ակամայ՝ տափպուեցաւ ժամերով մօրն ընկերին համար բոլորովին կարեւորութենէ զուրկ եղող այս դէպքերը։

Հետեւեալ առտուընէ իսկ իրաւունցումն սկսաւ Գառնակերտեաններու ընդարձակ բնակարանին մէջ. մայր աղջիկ, ծառայ, սպասուհի, ամենքն ալ շարժման մէջ էին եւ կ'ջանային կարելի եղածին չափ արտակարգ փայլ մը տալ Մրայօնեանի ընդունելութեան։ Երիտասարդին այս այցելութիւնը թէեւ արտաքին երեւոյթով լոկ քաղաքավարական տեսակցութիւն մ'էր, սակայն ներքնապէս, ընտանեաց բոլոր անդամներուն համար ալ «աղէկ»ու ըլլալէ չէր դադրիր։ Եւ այս առթիւ բուռն ոգեւորութիւն մը կը նշմարուէր ամէնուն ալ վրայ, տանտիրուհիներէն սկսեալ, մինչեւ ծառաները։ Սուրբիկ մանաւանդ՝ որ քիչ մ'ալ զուարճախօս էր, Վարդենին զբօսնելու համար եռեւէն աղջիկ կ'պատէր, շարունակ սքօղեալ ակնարկութիւններ ուղղելով եւ ծիծաղներ խլելով մօրն ու աղջկանմէն։

Վերջապէս, տնական կարգադրութիւնները գոհացուցիչ պայմաններով կատարելագործուեցան եւ Գառնակերտեաններու կողմէ անձկութեամբ սպասուած կիրակին լուսցաւ։ Սուրբիկ առտուընց կանուխ արթննալով Վարդենիին սենեակը մտաւ, ուր մանկամարդ աղջիկը ջերմեռանդօրէն աղօթքի կանգնած տեսնելով, ինքն ալ անմիջապէս անոր քովիկը ծնրադրեց եւ իր սրտաբուղխ աղօթքները միացուց անմեղ կոյսին աղօթքներուն։

Ո՜հ, վսեմ էր այս աղօթքի տեսարանն եւ եթէ նոր Ռաֆայէլ մը հաւատարմութեամբ նկարէր զայն, ապահովապէս Գլուխ Գործոցը պիտի ըլլար գեղարուեստական աշխարհին։ Վարդենի հազիւ քունէն արթնցած՝ սուրբ սկզբնաւորութեամբ մը նուիրագործելու համար այս օրն, անմիջապէս ցատքած էր մահճակալէն, առանց որ եւ է արդուզարդի, ու ժանեկաւոր գիշերազգեստովը, ծունր դրած գետնի վրայ, ձեռնամած կ'աղօթէր։ Մանկամարդ կոյսին այս անխոնջ դիրքը, կը կրկնապատկէր իր հիանալի գեղեցկութիւնն ու խոժալ գեղուհիներու կարգը կ'դասէր զայն։ Ցիրուցան մազերու ստուար խուրձեր, նուրբ ու ճապուկ իրանէն դէպի կիսամէջքը սահած՝ մինչեւ գետին կ'հասնէին եւ անոնց անգաղտնապահ բացուածքներէն, տեղ տեղ ընդնշմարուած կաթնեփայլ սպիտակ ծոծրակը, Միլօի Աստղիկին երեւոյթը կուտար անոր։ Կ'աղօթէր, կ'ծնրադրէր եւ մերթ ընդ մերթ կ'խաչակնքէր։ Ո՜հ, անոր այս հոգեկան վսեմութիւնը տեսնող մը, անմիջապէս պիտի գոչէր, «Հոգի է Աստուած՝ եւ երկրպագուաց նորա պարտ է հոգւով եւ ճշմարտութեամբ երկրպագանել։»

Սպասուհին մուտքը, բնաւ չխանգարեց Վարդենիի ջերմեռանդութիւնը. բարեպաշտ գեղուհին բոլորանուէր սրտով հոգեկան յոյզերուն անձնատուր եղած. պահ մը՝ բարձրացած էր նիւթէն եւ հետզհետէ դէպի վեր սլանալով, անմահներու աշխարհի մէջ ըլլալ կ'կարծէր ինքզինք։

Ո՜հ ի՞նչ քաղցր հաճոյք է աղօթել, գիտակցաբար աղօթել, եւ մանաւանդ աղօթել կարենալու համար, երբեմն ունենալ Աստուծոյ առջեւ կանգնելու։

Անոնք միայն՝ որ գիտցած են վայելել հաւատքին վսեմութիւնը. թափանցած են Աստուծոյ հետ բանակցելու գաղտնիքին, անոնք կրնան զգալ Օր. Գառնակերտեանին նման անբիծ աղաւնիի մը այս հոգեկան վայրկեանին ստացած յուզումը։

Մանկամարդ աղջիկը քիչ մը վերջ աւարտեց աղօթքը եւ երբ սպասուհին դարձաւ, արցունքի հետքեր դեռ եւս կ'նշմարուէին անոր մազիչ աչքերուն մէջ։

—Ի՞նչ բանի համար կ'աղօթէր արդեօք Վարդենի։

Անկարելի է այս հարցին պատասխան մը տալ. ո՞վ կրնայ միջամտել Արարիչին ու արարածին միջեւ։

Տիրուհիէն անմիջապէս վերջ Սուրբիկ եւս աւարտեց աղօթքն ու ժպտուն դէմքով մը։

—Բարի լոյս հանըմս ըսաւ, Վարդենիի առջին կանգնելով։

Այս վերջինը, դեռ եւս կատարելապէս չսթափած քունէն, աղու աչքերովը ժպիտ մը ցոլացուց եւ վարդի թերթերաց կոկոնի մը նման սիրուն շրթունքներով, սպասուհին բարեւը փոխարինեց։

Հիմա ի՞նչ պիտի ընենք հարցուց սպասուհին։

—Ոչինչ, պատասխանեց օրիորդը, սովորաբար ամէն կիրակի ինչ որ կ'ընէինք այնպէս պիտի շարունակենք,

—Ի՞նչպէս պիտի հագուիք պահ մը։

—Դեռ որոշում մը չեմ տուած, մօրս խորհրդին պիտի հետեւիմ։

—Եթէ ինծ հմար, ալ փիստանդ հագի կ'ըսէի. ալը հեմ երեսիդ աղէկ կ'ուգայ հեմ ալքին ըսելէ։

Վարդենի սպասուհին առաջարկին վրայ ժպտելով։

—Տեսնանք, բան մը կ'ընենք հարկաւ ըսաւ։

Բայց Օր. Գառնակերտեան, որչափ ալ ի բնէ ծանրագլուխ ըլլար, որչափ ալ լրջութիւնը պահելու ջանար, բնականաբար չէր կրնար զերծ մնալ, այն հոգեկան յուզումէն, զոր կ'զգայ մարդ այս կարգի ծանրակշիռ պարագաներու մէջ։ Այս օրը կեանքին մէջ մեծ էջ մը պիտի գրուէր, թէեւ պաշտօնապէս խօսք չպիտի բացուէր ամուսնութեան նկատմամբ. սակայն Մրայօնեան բնականաբար պիտի մտնէր իր զգացումներն ու որոշումը տալով, վերջնականապէս պիտի վճռէր մանկամարդ աղջկան բախտը։

Ո՜հ. ի՞նչ հետեւանք պիտի ունենար արդեօք այսչափ լրջանօք սպասուած ամուսնութիւնը։ Շ-ր.